

วิัฒนาการของวรรณกรรมจีน, แบบจีน,

และเกี่ยวกับจีนในภาษาไทย

ขวัญดี รักพงศ์*

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิัฒนาการของวรรณกรรมจีน, แบบจีน, และเกี่ยวกับจีนในภาษาไทยนั้น เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากพ. เพราะนักวิชาการทางวรรณคดียังให้ความสนใจน้อย ทั้งๆ ที่ถ้ามองดูให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่า เรื่องเหล่านี้มานมีบทบาทอยู่ในวงวรรณกรรมไทยอย่างมากมายตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จนกระทั่งถึงบุจุนัน สำหรุหนังอาจจะเป็นเพียงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านภาษาและวรรณกรรมของไทยผสมผสานกับทางสันสกฤตและบาลีແน้นแพนกวิภาคทางจีนมากมายหลายเท่านัก ไม่ว่าการเขียนหรือการพูดในชีวิตประจำวัน คนไทยเราใช้ภาษาสันสกฤต บาลี อัญถลดอตเวลา ส่วนภาษาจีนจะมีบ้างก็น้อยมาก ถ้าเรามาพูดอันไทยถึงสามก๊ก ขออุ่ยเหมิง เจงรองເຫາ หรือพี่ในคืน บักกงคร แห่งความหลัง มังกรหยก จดหมายจากเมืองไทย อุ่ย กันกง เข้าอาจะเคยศึกษา เกยกัน ผ่านตา หรือเกยไถยินชื่อเหล่านามบ้าง แต่คงมีน้อยคนที่จะเคยค้นไปแล้ว ความเชื่อถือในความน่าเชื่อถือของวรรณกรรมดังกล่าว นักความนิจุดประสงค์เพียงเพื่อจะสำรวจดูวิัฒนาการของวรรณกรรมเหล่านี้ แต่ต้นฉบับนั้นอย่างคร่าวๆ เพราะถ้าจะค้นคว้าอย่างลึกซึ้งก็จริง ๆ แล้ว คงต้องเป็นงานขั้นวิทยานิพนธ์ไม่ใช่เพียงบทความเท่านั้น

หากเราหลับตาอย่างมีสมารถ เพ่งพินิจ กรรมร้อยแก้วของไทยเท่าได้ คือ ง่ายและพิจารณาดูวรรณคดีไทย แต่เฉพาะช่องที่เป็น แจ่มแจ้งในตอนต้น สับสนและซับซ้อนในตอน วรรณกรรมจีน แบบจีน และเกี่ยวกับจีนให้ดีแล้ว หลัง แต่ก็ยังพอแยกแยกตามลำดับเวลาและประจะเห็นว่าไม่แตกต่างจากวิัฒนาการของวรรณ-

เกทของวรรณกรรมได้ดังนี้

ผู้เขียนขอขอบใจพชรินทร์ อนันต์พิริพัตน์ และ จิราพร โชคเรืองวงศ์ นักศึกษาในแผนกวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้ช่วยเหลืออย่างค่อนข้างในการรวบรวมและคัดลอกข้อมูลบางประการสำหรับบทความนี้

๑. ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ จนถึงรัชกาลที่ ๖ มี การแปลพงคาวด้า เกื้อตัวพงคาวด้า เรื่องอิง พงคาวด้าจีน

๒. ตั้งแต่รัชกาลที่ ๖ จนถึงสมรภูมิโลก ครั้งที่ ๒ ลูกจามถึ่งเมืองไทยมีการแปลและปลอม เรื่องอิงพงคาวด้าจีน

๓. ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน มีการแปลเรื่องจีนจากต้นฉบับ ภาษาอังกฤษ

๔. ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน มีการเขียนเรื่องที่ผสมผสานระหว่างจีนกับไทย

๕. ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน มีการแปลวรรณกรรมจีนประเกท “กำลังภายใน”

๖. ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เดษ มี การเขียนเรื่องแบบจีนเสียงสีการเมือง และเรื่อง ชีวิตคนจีนในเมืองไทย

ระยะเวลาตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๖ นั้น ยาวพอที่จะมองดูวิัฒนาการของการแปล เรื่องจีนได้อย่างชัดเจน งานแต่ละชั้นจะต้องร่วม มือกันตั้งแต่ ๒ ถึง ๕ ฝ่ายหรือมากกว่าหนึ่ง คือ ผู้อุปัมภ์การแปล ผู้แปล ผู้รีบูนเรื่อง และผู้ ขัดกเลากาภาษาสำนวน

ในรัชกาลที่ ๑ แม้เราจะทราบแต่เพียงว่า ทรงมีพระราชประสงค์ให้แปล และมีเจ้าพระยา

๑. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, ตั้งงานสามกีก ใน สามกีก (พระนคร: กรม ศิลปการ, ๒๕๐๕), เล่ม ๑, หน้า ๑๓

๒. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

พระคลัง (หน) เป็นผู้อำนวยการแปลเรื่อง สามกีก และสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ กรม-พระราชาวงศ์หลัง ทรงอำนวยการแปลและเรียบ เรียงเรื่อง ไชยั่น (ทั้งนี้ เพราะต้นฉบับสามกีก และไชยั่นที่มันนับเป็นเพียงฉบับเฉลยศักดิ์ ซ้ำ นานแพนก์หายไป)° แต่เวลาพ่อจะสันนิษฐาน จากการที่รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดให้ตั้งกองแปล เรื่อง เลี่ยดกีก ถึง ๑๒ คน ว่างานแปลในครั้ง นั้นเป็นงานใหญ่ของราชบัณฑิตทั้งฝ่ายไทยและ จีนโดยแท้ ผู้อุปัมภ์การแปลเป็นองค์พระมหา กษัตริย์เอง ผู้แปลเป็นนักปราชญ์จีน แล้วyang มีนักปราชญ์ฝ่ายไทยเป็นผู้จัดเรียบเรียงและเกลา สำนวน ผลงานจึงปรากฏออกมาย่างประณีต จนเป็นแบบฉบับของการแปลเรื่องจีนเรื่อยมา ส่วนวัตถุประสงค์ในการแปลนั้น ถ้าพิจารณา สภาพการณ์บ้านเมืองประกอบกันใจได้ว่าต้อง เป็นอย่างที่สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานไว้ว่า “พระทรงพระราชดำริ เห็นว่า เป็นหนังสืออันสมควรแปลไว้เพื่อ ประโยชน์ราชการบ้านเมือง”^๒

ต่อมาในรัชกาลที่ ๔ และที่ ๕ ผู้อุปัมภ์การ แปลเปลี่ยนจากพระเจ้าแผ่นดินลงมาเป็นข้า- ราชการชั้นสมเด็จเจ้าพระยา และเจ้าพระยา คือ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เจ้าพระยา ทิพารวงค์ เจ้าพระยาภานุวงค์มหาโกษาธิบดี มีชั้นหลวงอยู่เพียงท่านเดียว คือ หลวงพิศาล

ศุภผล ผู้แปลมีเพียงหนึ่งคนบ้าง ส่องคนบ้าง บางครั้งก็ไม่ปรากฏนามผู้แปลเลย จะมีเต็มอตราก็แต่เรื่อง ชุยถัง เท่านั้นที่เขียนไว้ชัดว่า เจ้าพระยาทิพากวงศ์เป็นผู้อุปัต्त์การแปล ผู้แปลคือ จันบันกิมกับจันเพง และสมเด็จพระพุทธโมฆาราย (จี) เป็นผู้เรียบเรียงอักษรหนึ่งอย่างไรก็ตามเชื่อว่าทุกเรื่องผู้อุปัต्त์การแปลคงจะมีผู้ตรวจเรียบเรียงหลังจากการแปลแล้วเป็นแน่

บัญชันเรารู้จักและยกย่องนักแปลเกือบจะพูด กับนักเขียนเอง แต่เราไม่รู้จักนักแปลชั้นเยี่ยมของเรานในสมัยต้น ๆ เลย จึงขออนุทึกชื่อท่านเหล่านี้เป็นเกียรติไว้ในบทความนี้เสียเลยว่า เราเคยมีนักแปลเอก ชื่อ พระยาโซภีกรราชเศรษฐี, พระท่องสือ, หลวงวิชัยวารี, หลวงพิพิชภัณฑ์วิจารณ์, จันโต, จันแสงอันบันนัน, จันบันกิม และจันเพง

จุดประสงค์ของการแปลในชั้นนี้เป็นไปเพื่อความบันเทิง ดังที่มีเขียนไว้ชัดเจนในหนาแน่นของเรื่องซองกันว่า

“วันศุกร์ เดือนสี่แรมห้าค่ำ จุลศักราช พันสองยี่สิบเก้า ปี gele นพศก ๑๖๘๗ ที่ สมุหกลาโหม มีพระประสาทสั่งให้แปล พงศาวดาร มีตอนหนึ่งชื่อชุย อีก คือซองกัน ออกเป็นคำไทยไว้เป็นเรื่องชาวบ้านอ่านฟัง เล่นเหมือนเล่นイヤย”

๑. เรื่องที่ครุสภานมีเพิ่มมากขึ้น ๑ เรื่อง กือ ไหยัน

ในรัชกาลที่ ๖ มีเรื่องที่สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพและครุสภานบันเนื่องเข้าในเรื่อง พงศาวดารเพียง ๔ เรื่อง ผู้อุปัต्त์การแปลเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ และคณะหนังสือพิมพ์ ผู้แปลที่สำคัญในระยะนั้นมีชื่อจันภาคปริวัตร นายศิน นายหย่อง นายชุยเทียม ฯลฯ จุดประสงค์ในการแปลเมื่อตกลงมาถึงในระยะนี้เปลี่ยนเป็นเพื่อการค้าอย่างสมบูรณ์

มีข้อนำสังเกตว่า หนังสืออิงพงศาวดารจันน่าจะมีมากกว่า ๓๕ เรื่อง ดังที่สมเด็จกรมพระยาดำรงทรงราชานุภาพร่วมไว้ หรือ ๓๕ เรื่อง ตามที่ครุสภាគัดพิมพ์ โดยจัดลำดับก่อนหลังเสียใหม่ตามประวัติศาสตร์จัน เข้าใจว่าครุสภากองจะถือเอาตำแหน่งสามก๊กเป็นหลักในการพิจารณาด้วย แต่ตำแหน่งสามก๊ก นั้น สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงนิพนธ์ไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๗๑ และเรื่องสุดท้ายที่ปรากฏในบัญชีนั้นพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๕ หลังจากนั้นมา yang มีหนังสือประเภทเดียวกันปรากฏอีกมากมายซึ่งน่าจะได้รับการพิจารณาเพิ่มเติมบ้าง

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าตอนปลายรัชกาลที่ ๕ และกีบคลอดรัชสมัยของรัชกาลที่ ๖ ความนิยมในนวนิยายตะวันตกพุ่งขึ้นสูงมาก เรื่องจันเพียงจะได้เริ่มลงในหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เมื่อความนิยมเรื่องของตะวันตกค่อยๆ ชาลงบ้างแล้ว ก่อนหน้านี้เห็นมีแต่หนัง-

สือพิมพ์ ผดุงวิทยา ของนายเชี่ยวสุดเสง สีบุญเรือง ที่เจ้าของได้เปลี่ยนเรื่อง “งักษุ” และคันควาร์เรื่อง “ต้านทานแห่งชาติจินได้หรือไทยเดิม” มาลงไว้ โดยใช้นามปากกาว่า “ผดุง” และ “อยะมัยสเตอร์” อวย่างไรก็ตามหลังปี พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้วเรื่องจีนได้รับความนิยมจากผู้อ่านสูงสุดเรื่อยมา ถึงขนาดที่ผู้ชี้ช่องต้องพยายามหันหน้าโรงพิมพ์ หนังสือพิมพ์ที่ลงเรื่องจีนมากที่สุดเห็นจะได้แก่ สยามรายภูร หลักเมือง และครุกรุง แต่ละฉบับมีเรื่องจีนตั้งแต่ ๑-๓ เรื่อง ในขณะที่มีเรื่องไทย ๑ เรื่อง และที่เปลี่ยนจากภาษาอังกฤษออก ๑ เรื่อง ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องของพงศาวดารทรงสัน เช่นเรื่อง “ขุนวรรณราชิราช” และ “เลือดชาวสกอท” สภาพการณ์เป็นดังนี้จนกระทั่งกล่าวกันว่า หนังสือพิมพ์หลายฉบับอยู่ได้ด้วยเรื่องจีน ผู้แปลในตอนนั้นมักไม่บอกชื่อ แต่ทุกเรื่องเขียนไว้ว่า “มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ” และเป็น “เกร็ดพงศาวดาร” แผ่นดินต่าง ๆ สำนวนภาษาเห็นชัดว่าเลียนแบบสามก๊ก

อาจจะเป็นเพราะความนิยมในเรื่องจีนสูงมาก จนผู้แปล ๆ ออกแบบไม่ทันกับความต้องการ หรืออาจเป็นเพราะเปลกันมากเสียจนหาต้นฉบับได้ยาก หรืออาจจะเป็นเพราะความเชื่อในฝีมือการเขียนของตนเองเหตุใดเหตุหนึ่งก็ได้ที่ทำให้นัก

เขียนไทยบางคนปลอมเกร็ดพงศาวดารจีนได้อย่างแนบเนียนจนมีคนติดกันทั่วประเทศไทย เรื่องที่มีชื่อมากสองเรื่องคือ เจางหองเฮา ของ “เจ็กมัน” และ ชั่นบ่อเหมา ของ ย้วนเฉียง ใชประการ “ว.ณ เมืองลุง”^๒ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องทั้งสองนี้ว่า “เป็นหนังสือที่ให้ความบันเทิงเหมือนเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ เขียนได้เปล่าและสนุก มีลักษณะไทยเป็นจีน ใช้ชื่อเมืองและชื่อกษัตริย์ในสมัยเลียดกึกได้อย่างถูกต้อง แต่ตัวลักษณะนั้นเป็นอีกแนวทางหนึ่ง เรื่อง “หน้าดำเนิน” นั้นอาจจะมีในนิทานพื้นบ้านของจีนบ้างก็ได้”^๓

พ.ศ. ๒๔๘๔ โฉมหน้าของหนังสือพิมพ์เริ่มเปลี่ยนไป มีข่าวสารครามและการเมืองในต่างประเทศมากขึ้น พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๙๖ การเมืองภายในของประเทศไทยก็เปลี่ยนไปด้วย เป็นสมัย “เชื้อผู้นำชาติพันภัย” และ “มาลานำไทยไปสู่มหาอำนาจ” เรื่องจีนยังคงลงอยู่แม้จะต้องใช้ภาษาที่วิบติไปแล้วก็ตาม แต่ในที่สุดก็สั้นสุดลงในบันนี้เมื่อสองครามโลกถูกจลาจลมาถึงเมืองไทย และเมื่อหนังสือพิมพ์รายวันได้เริ่มต้นพิมพ์อย่างเป็นหลักเป็นฐานใหม่ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๑ เรื่องจีนในรูปลักษณะเดิมได้หมดไปแล้วอย่างสันเชิง

๑. บั้นทึกส่องเรื่องได้รับการพิมพ์ใหม่ ผู้เขียนเปลี่ยนนามปากกามาเป็น “บ.ร.”
๒. กฎหมาย ๑๒๕-๑๒๖
๓. กุเรืองอรรถที่ ๓, หน้า ๑๒๒

จากการอธิบายของ เนียน ภูรณะโรหิต วรรณคดีที่คนนิยมอ้วว่าเป็นแบบฉบับคู่ (classic) จริง ๆ นั้นได้แก่พาก “จิง” คือคำกริยา เช่น คำกริยาของแข็งใจเป็นต้น ทั้งนี้เพราะสามารถนำมาใช้ในชีวิตจริง การเมือง การบริหารตลอดจนในการศึกษาเพื่อสถาปัตย์ของหวานได้ ส่วนหนังสืออิงพงศาวดารและเกร็ดพงศาวดารจีนเท่าที่กล่าวถึงมากแล้วนั้น พอจะแบ่งได้เป็น ๔ ระดับดังนี้

ระดับที่ ๑ เป็นวรรณคดีอิงประวัติศาสตร์ชั้นเอก เช่น เรื่องสามก๊ก ซึ่งกันนี้ได้รับความนิยมสูงสุด เชื่อว่าภาษาสามัญไม่ใช่คำกลอน ศัพท์จีนไม่สูงนัก ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษามากmayก่ออันได้ มีบางคนคิดว่าน่าไม่ควรอ่านเพราะเรื่องเต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม แต่ก็มีผู้อ้างว่า “ผู้บัญญัติอ่อนเห็นทางบัญญา ผู้มีเมตตา ย่อหนทางเมตตา” เรื่องซึ่งกันนี้บรรยายตัวละครได้ถูกว่าสามก๊ก แต่คนไม่นิยมเท่าสามก๊ก เพราะใช้ภาษาสูงมาก ส่วนเรื่อง ภูชี้นั้นก็อาจนับว่าเป็นเอกได้ แต่เพราะหนักไปทางประวัติศาสตร์ เชื่อว่ารายตรงเป็น พ.ศ. ๔ ไปทำให้คุณค่าทางวรรณคดีลดลง จนอยู่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ระหว่างระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒

ระดับที่ ๒ เป็นวรรณคดีอิงประวัติศาสตร์ที่การเขียนและเรียนเรียงเป็นร่องระดับแรก ได้แก่เรื่อง ตั้งจัน ชาวยก ฯลฯ

ระดับที่ ๓ เป็นเรื่องอิงประวัติศาสตร์ที่เล่ากันต่อ ๆ มา ไม่มีคราวหน้าซึ้งกันที่แท้จริง การเขียนก็ให้มีพระเอกนางเอก พ่อเที่ยบได้กับกลอนตลาดของไทย เรื่องระดับนี้ได้แก่ หนองไห้ บัวเฉวยเหลา โหนวไฮว์เพ็งไซ ฯลฯ มักอ่านกันเล่น ไม่ถือว่าเป็นวรรณคดีแม้จะมีสำนวนจริงจังก็ตาม

ระดับที่ ๔ เป็นเกร็ดพงศาวดารประเกทที่แปลออกมานเป็นภาษาไทยแล้วนับอีเรื่อง ต้นฉบับที่เขียนอิงพงศาวดารสมัยต่าง ๆ อาจจะมีอยู่จริง แต่เมื่อแปลแล้วคงจะได้มีการเสริมต่อให้เนื้อหาโดยโอนสนุกสนานยิ่งขึ้น

เรื่องในระดับที่ ๓ และ ๔ นั้นเน้นไปในทางบันเทิงมากกว่าความเป็นจริง แต่เนื่องจากเรื่องชั้นเอกเช่น สามก๊กและ ไชยัน นั้นได้มีท่านผู้รู้เขียนไว้มาหลายแล้ว บทความนี้จะพิจารณาลักษณะเฉพาะร่วมกันของเกร็ดพงศาวดารที่เต็มไปด้วยเรื่องของอิทธิบูภิหารย์ เวทมนตร์คถา ของวิเศษนานาประการ เชือกวิเศษ แพร่วิเศษ กระบัวเศษ พัดวิเศษ ยามวิเศษ กระบองวิเศษ ร่มวิเศษ หมวกวิเศษ ยาวิเศษ น้ำเต้าวิเศษ ฯลฯ และบรรดาสัตว์ประหลาดนานาชนิด

เนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่องจะเน้นถึงชีวประวัติของกษัตริย์ในราชวงศ์ไดราชวงศ์หนึ่งซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ กอบปรดัวยันบัญญาธิการเป็นลั่นพัน ทุกเมืองในขอบขั้นที่มีมาจะต้องอ่อนน้อม

๔. จากการสังภาษณ์เนียน ภูรณะโรหิต ณ บ้านเลขที่ ๓๐๒ ถนนพญาไท เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ส่องราชบรมการมาถวายทุกนี่เพื่อแสดงความจงรักภักดี ผู้ใดบังอาจกระด้างกระเดื่องตั้งตัวเป็นใหญ่ จะถือว่าผู้นั้นฝ่าฝืนอำนาจพادิน เทพยดาจะลงโทษให้มือนเป็นไป หรือถ้าพระมหาภัคตริยทรงไว้ชื่อศพพิธาราธรรม บ้านเมืองจะร่มเย็นเป็นสุข แต่ถ้าไว้ชื่อคุณธรรม หูเบาหลงเชื่อคำยุงของขุนนางกันจน ลุ่มหลงในมารยาของสตรีเพศจนล้มปฏิบัติภารกิจ บ้านเมืองจะวุ่นวาย เกิดจากลาล ไพรพ้าประหารราชภรรจ์จะเดือดร้อน ข้าศึกศัตรูจะกรีฑาท้าทัพมายั่ย จากนั้นเทพดabanสรวงสรรค์ก็จะถูกเงิกเซียนย่องเต็งสั่งให้จุดลงมาป่วยบุญเข็ญในแผ่นดิน โดยมีไห้แป็กมันแซเป็นผู้ตรวจตราดูว่าดาวเทพดานดวงไหนควรจะเกิดในตระกูลไหน บางองค์ที่สรวงค์ส่องลงมาพะรากระทำพิດกถูกสาปให้ลงมาชดใช้หนี้กรรมในโลกมนุษย์จนหมดสิ้นแล้วจึงจะมีโอกาสกลับสู่สรวงสรรค์ดังเดิม เช่น เทพธิดาจีบชุดเซียนนั่ง และ เทพบุตรต้องเต้าแซกุน จุดลงมาเป็นนางเม่งลีกุน และเชียวหัว เทพบุตรบุนเนคิยแซ เป็น เปาบุนจัน ในเรื่อง เปาลงถุก กองอน เทพธิดาเหมาดาวนแซ เป็น เจงซองเยา เทพธิดาอมนุยหู เป็น ชั้นบ้อเหมา เป็นต้น เมื่อทวยเทพเหล่านั้นกลับขึ้นสู่สรวงค์ เทพองค์นๆ ก็ผลัดกันจุติลงมาแทนในคราวต่อไป เป็นเช่นนี้จนกว่าโลกจะดับสูญ

ลักษณะตัวละครจะแบ่งแยกจากกันเป็นฝ่ายดีและฝ่ายเลวอย่างเด็ดขาด ฝ่ายดีประเกทนุ่นได้

แก่ เชียน เทวดา นางพื้น ขุนนางตงจิน ตัวละครเหล่านี้จะต้องทรงไว้ชื่อคุณธรรม ชื่อสัตย์ฉลาดหลักแหลม จรรยาภักดีต่อองค์พระมหาภัคตริย อุทิศชีวิตเพื่อประเทศชาติ รักชื่อเสียงเกียรติยศยิ่งกว่าชีวิต เช่น ไชยสุน ในเรื่อง เชียวองเผ่า เปาบุนจันใน เปาลงถุก กองอน ประเกทบุน្តก็จะมีวิชาทางการรอบ ของวิเศษ เรียนรู้ เวทมนตร์ค่าหาและตำราพิชัยสงคราม เช่น เพ่งไซออง ในเรื่อง โงหงโยวี่เพ่งไซ ชិยินกุย ชិเตងชัน เอี่ยงเปา ในเรื่อง บวນមวยเหลา เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวละครเอกเหล่านี้มักจะได้แม่ทัพหุยิงหวนเป็นภารยา โดยฝ่ายหุยิงเป็นผู้ทดสอบให้ก่อนเสมอ เนื่องจากเกิดติดตัวต้องใจในรูปโฉม หรือเชียนผู้เป็นอาจารย์ได้บอกไว้แต่เดิมแล้วว่าเป็นเนื้อคู่ ดังเช่น เพ่งไซอองได้นางโปยกบุกจูเป็นภารยา ชិเตงชันได้นางหวนลីหวยตัวละครหุยิงฝ่ายดีประเกทบุน្តเป็นผู้มีความรู้สอบได้ถึงขั้นจดห่วง เช่น นางเม่งลีกุน ในเรื่อง ง้วนเนี่ยว ส่วนประเกทบุน្តมักมีสติบัญญาจนลីยวฉลาด มีของวิเศษ รู้เวทมนตร์คามากกว่าตัวละครฝ่ายชาย และเป็นกำลังในการปราบปรามข้าศึกศัตรู เช่น นางหวนลីหวย โปยกบุกจูเจงซองเยา ชั้นบ้อเหมา ใชปอหยี่ ฯลฯ

ตัวละครฝ่ายเลวได้แก่ เต้าหยิน ปีศาจ และขุนนางกังจิน พากนี้จะมีอุปนิสัยเห็นแก่ตัว โลภเอรัดเออาเปรียบ อิจฉาริษยา ชอบกลั่นแกล้งผู้อื่น มักมากในการมารมณ์ สามารถพยาบาทฝ่าย

ตรงกันข้าม เจ้าเล่ห์ ประจำสองพ่อเก่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขุนนางผู้ใหญ่ที่มีนิสัยเข้มนั้นก็จะยกบุตรสาวให้เป็นเมศีฝ่ายชาย หรือสนมเอกของพระมหาชนชัตติร์ย์ให้ค้อยทูลยุบยิ่งสร้ายบ้าย สิ่งที่ตนเกลียดชัง แต่ไม่ว่าขุนนางกังฉินจะมีอำนาจวาสนา เลี้ท์กลเพียงใดก็ตาม ภายหลังก็จะประสบความหายนะ ตายด้วยคอมหมอกคอมดาบ เช่น เดียกอเจีย พังหงอ พังปีด ชิงชิว และบรรดาเต้าหินทั้งปวง

พระมหาชนชัตติร์ย์ในเกร็ดพงศาวดารจีน จะเป็นตัวละครที่สำคัญแต่มีบทบาทน้อย ลักษณะโดยทั่วไปจะค่อนข้างหยาบ เป็นคนง่าย ชอบคนประจบสองพ่อ มากหลงใหลในอิสตรีรูปงามเจ้ามารยา ใจอ่อน น้อยองค์นักที่จะเข้มแข็ง เดิดเดียว กล้าหาญ ที่ยังตั่งตระหง่านพระมหาชนชัตติร์ย์อยู่ได้ก็เพราะมีขุนนางที่ดีค่อยหักหัวงช่วยเหลือ แต่ถ้าเมื่อได้ข้าราชการส่วนใหญ่เป็นขุนนางกังฉินก็จะถึงคราวสั่นสุดราชวงศ์เก่า และจะเกิดผู้มีบุญญาธิการตั้งราชวงศ์ใหม่ต่อไป

เชียนซึ่งเป็นอาจารย์ของตัวละครผู้ยได้ประเก็บ เช่น เยงเหงาเล่าให้ อาจารย์ของซิติงชัน ฯลฯ จะมีบทบาทเพียงเป็นผู้สั่งสอนความรู้ทางพิชัยสงคราม ให้ของวิเศษ และเห้าลงมาช่วยลูกศิษย์ในยามคับขันเท่านั้น ส่วนบรรดาเต้าหินผกเป็นอาจารย์ฝ่ายพากหวน มีความรู้แต่จะสู้เชียนซึ่งเป็นอาจารย์ฝ่ายทหารจีนไม่ได้

ต้องพ่ายแพ้กลับถลวยเป็นสัญชาติเดิม เช่น ปลาเต่า ตะขاب ฯลฯ

ในบรรดาเรื่องอิงพงศาวดารจีนทั้งหมด ดูเหมือนเรื่องไคเก็ก และไซอิ๊ว มีเรื่องราวแปลกลไปจากเรื่องอื่น ๆ “ไคเก็ก” แปลว่า “เบิดโลก” เป็นเรื่องของการสร้างโลก กำเนิดดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ แผ่นดิน ไฟ ต้นไม้ มนุษย์ สัตว์ การเลือกผู้นำที่กล้าหาญเป็นหัวหน้า จนถึงปฐมกษัตริย์ราชวงศ์เยอกราชวงศ์เชี่ยว สืบเรื่องราวของมนุษย์เรื่อยมาจนถึงยุคประวัติศาสตร์ เที่ยบได้กับ เตกุมิกาของไทย หรือบท Genesis ในในคัมภีร์ใบเบิด

ส่วนไซอิ๊ว ซึ่งน่าจะถือว่าเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนาในก咽หมายานเล่มหนึ่งนั้นเป็นเรื่องของถิงเผือกชื่อ ซึ่งแหกคง ถือกำเนิดมาจากหินบนเขาวยกวย นัยตาแดงดังแสงอาทิตย์ พลังกำลังกล้าแข็งผิดธรรมชาติ เรียนรู้วิชาความกุบอาจารย์ไอกเจชือ “ได้ขโมยผ้าไม่ใช่เศกิน ดิมสุราอาหารกิพย์ของเทพบนสวรรค์จึงมีอิทธิฤทธิ์มาก สามารถจำแลงแบลงกาย เหาะเหริดินอากาศ หายใจในน้ำได้ คงทนต่ออาชญาทุกชนิด พญาเล่นอ่อง พญาแม่จุราชเงี่ยมฟ้ออ่องก์ปราบชิงแหกคงไม่ได้ ร้อนถึงพระภูษาลงดุจโจวัตตองมาจับไปปะงบันภูเข้าห้ายอดเง้าหึ้งชัว เมื่อพันโทษก์ได้เป็นศิษย์พระถังชั้นจั่งร่วมกับโยปยกายและชัวเจ่งเดินทางไปอัญเชิญพระไตรนีภูกจากไช้ที่มาได้สำเร็จหลังจากที่ต้องผจญกับมารร้ายในรูป

ต่าง ๆ จนนับไม่ถ้วน อิทธิปักษิหารย์ต่าง ๆ นั้น เป็นส่วนประกอบที่เพิ่มความเข้มข้นให้ห้องเรื่อง ห่อหุ้มแกน คือการแสดงหาโมกษธรรม ดังที่ผู้แปลได้ประพันธ์เป็นโคลงไว้ท้ายเรื่องว่า

แปดสินอีดชุดต้อง ตืน°แปล

วรรณ๒เรียนเรียงกระแสง สดบ้าง

นายเล็ก°ออกทุนแล ลุส° เลี่มเนอ
จริงอยู่ธรรมที่อ้าง อื่นนั่นคอมลอย

คงจะเป็น เพราะความนิยมของผู้อ่านในเรื่อง แปลจากภาษาจีนมีมากนีเองที่ทำให้ “สมุห์หอม” เขียนเรื่องนั้น ๆ ทำนองล้อเลียนเรื่องจีน ลงใน วารสาร ศัพท์ไทย ซึ่งตามปกติจะไม่ลงเรื่องจีน เลย ตัวอย่างเช่นเรื่องของ “สมุห์หอม” พร้อม ด้วยสำนวนคลอกแบบล้อเลียนเสียงดี ได้แก่

เรื่อง “ข้อจ้าย”^๔ (แขนงพงศาวดารจีน)

ในการตีขึ้นเป็นใหม่ เง็กเซียนอ่องเต้

จึงรับสั่งให้มีงานง่วนเชี่ยว.....การรื่นเริง ดำเนินไปจนเพลากามเศษ เง็กเซียนอ่องเต้ จึงเสด็จลงประทับยังโต๊ะเสวยซึ่งได้จัดไว้ สำหรับการเลี้ยง เทพยดาต่างก็เข้าร่วมโดย ตามคำแห่งรฐานันดรศักดิ์ของตน เสียง

ดนตรีที่บรรเลง เสียงฝีเท้าบ้อยเดินโถะ เสียงตะเกียบกระทบกับชามและเสียงชุดโยก โยกดังลั่นสนั่นไปทั้งสรวงสรรค์ กินกับ ข้าวทิพย์และเหล้าทิพย์อันมีเหล้า “อาหนี” เหล้า “เอ็มเมิง” เป็นต้น ก็หอมตลาดพุ่งขาย ขรีไปทั่วนากาศ.....เทวดาเหล่านั้น มีดวง ตาอันเป็น ลีมแทบไม่ขึ้นไปทั่วทุกกองค์..... ต่างก็เบียดเสียดยัดเยียดกันเข้าไป โดยหวัง ว่าจะได้เข้าประทุกกอง บางครั้งก็มีเสียงอะ อะกล่าวคำพูดสาหัสต่อ กันโดยเรื่องเหี้ยบเท้า หรือไม่ก็หัวว่าลักตัด และเด็ดเอาเครื่อง อาภรณ์อันห้อยกระตุ้งกระติ้งไปเป็นของ ตน.....^๕

เรื่อง “ไอย่า” (แหงพงศาวดารจีน)

แปลจากต้นฉบับของ “กักโซชินแสง”

ซึ่งเก็บได้จากภาษาในหมอนไม้ของเจ้าขอกทาน ที่นอนตายอยู่บันดอยสุเทพ

สำหรับอิทธิพลของวรรณกรรมจีนประเภท おิงพงศาวดารที่มีต่อวรรณกรรมไทยอย่างมาก นัยทั้งด้านการประพันธ์ ที่มีต่อนักเขียน เช่น “ยาขอบ”, “ลพบุรี”, “อุษา เข็มเพชร” และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ด้านสำนวนโวหารแห่ง

๑. นายทืน ผู้แปล
๒. เทียนวรรณ ผู้เรียนเรียง
๓. พระโสภณอักษรภิ (เล็ก สมิกสิริ) ผู้อุปถัมภ์การแปล
๔. แปลว่า “ตีริป”
๕. สมุห์หอม [นามแฝง], “ข้อจ้าย” ศัพท์ไทย เล่มที่ ๑, กองที่ ๙, (เมย. ๒๕๖๕)
๖. สมุห์หอม [นามแฝง], “ไอย่า” ศัพท์ไทย เล่มที่ ๔, กองที่ ๙, (เมย. ๒๕๖๖)

ในการพูดและการเขียน ด้านเนื้อเรื่อง โดยเฉพาะ
ที่มต่อสุนทรภู่ในการเขียนเรื่อง พระอภัยมณี นั้น
ได้มีท่านผู้รู้เขียนไว้อย่างละเอียดแล้ว^๑ จึงจะ
ไม่กล่าวซ้ำในบทความตอนนี้อีก เป็นอันยอม
รับว่าที่เคยคิดกันว่าเป็นจินตนาการ ลักษณะของสุน
ทรภู่นั้น มีอยู่หลายประการที่เดียวที่อาจจะได้
อิทธิพลจากวรรณคดีจีน โดยเฉพาะสามก๊กและ
ไซห์น แต่ในทางกลับกัน ถ้าพิจารณาวรรณ-
กรรมที่เปล่งจากภาษาจีนและอ้างว่าเป็นเกร็ดพง
ศาวด้า และที่ปลอมของจีนให้ดีจะเห็นว่า ได้
รับอิทธิพลจากวรรณคดีไทยอยู่หลายประการ
เช่นเดียวกัน เป็นต้นว่า

ก. ด้านลีลาการปะพันธ์ แม้ว่าส่วนใหญ่
จะแต่งเป็นร้อยเก้าตามแบบสามก๊ก แต่ก็มีอยู่
หลายตอนที่แยกเอามาแต่งเป็นร้อยกรองตาม
ฉบับลักษณ์ของไทย เช่น ขุนเสนาনุชิต (เจต)
แต่งห้องสิน และหลวงธรรมากิมณฑ์ (ถึก จิตรา^{ถึก}) แต่งสามก๊ก ตอนนางเตียวเสียนลงตั้งโดย
เป็นกลอนสุภาพ นอกจากนั้น ในระยะที่ละคร
ร้องกำลังเพื่องฟุ คือระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๘-
๒๔๖๑ “นายบัญสະօດ” ได้แต่งเรื่อง เตียวเสียน
‘ลงตั้งโดย “เมืองกุญชุน” แต่งตอนตั้งโดยหลง
นางเตียวเสียน และ “ทิดโข่” แต่งตั้งแต่ตอน

เล่มที่ ๗-๙ จนถึงจบภาคเลือก ด้วย
กลอนสำหรับบทละครร้องแบบปramaโมทัย^๒
ข. ด้านจำนวนภาษา มีลักษณะที่พอมอง
เห็นชัดว่าได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีชั้นเอกของ
ไทยอยู่ทั้งตอน เช่น ในเรื่อง ขออยู่เหมือนเมื่อ
จากยุ่งเมืองพนย่วนเงวง teng แล้วรำพึงถึงนางย่วน-
เชียงกุยว่า “พีชาวยังมีลักษณะผ่องใสถึงเพียงนี้
แล้ว น้องสาวจะงดงามสักเพียงใดเล่า”^๓ ผู้อ่าน
ทุกคนคงคิดถึงเรื่องอิเหนาตอน อิเหนาเห็นสียะ
ตราแล้วรำพึงถึงบุษบานว่า “เต่กุມารยังงามถึงเพียง
นี้ ถ้าบุตรจะงามสักเพียงไหน”^๔ และในเรื่อง
ชั่นบ้อHEMA ย่วนเลียง ใชประการได้ใชจำนวน
และการเขียนแบบสามก๊กตลอด นอกจากตอน
จួยของเขาตีตอนกิมของเขามีพระสวามีกำลังลุ่ม
หลงนางว่าหยเหลงว่า “ขอให้รำพึงถึงภัยติที่ว่า
“น้ำกำลังเชี่ยว อย่าเอารือเข้าขวาง จึงจะไม่มี
ภัย”^๕ ย่วนเลียง ใชประการใชเครื่องหมาย
อัญญาประการซึ่งดูเป็นการหลงที่ทางไป และ
สุภาษิตนั้นก็คงมาจากสุภาษิตพราวย่วงที่ว่า “น้ำ
เชี่ยวอย่าขวางเรือ” นั่นเอง

ค. ด้านเนื้อเรื่อง สุนทรภู่อาจจะยึดความ
คิดเห็นอย่างจาก สามก๊ก และ ไซห์น แต่ใน
การเขียนปลอมกรีดพงศาวด้าจีนเรื่องเจงชอง-

๑. กรมศิลปกร, สามก๊ก (พะรนคර, ๒๔๐๕), เล่ม ๑, หน้า ๑-๘ และประจักษ์ ประภาวิทยากร, “วรรณ
กรรมจีนในภาษาไทย” ขั้นบรรยาย ฉบับที่ ๙๙ (พ.ย.-ธ.ค. ๒๕๑๓) หน้า ๔๒-๔๖
๒. น.ส.พ. สมาราภรณ์ โรงพิมพ์ศรีรุ่ง, ขออยู่เหมือน (พะรนคර: พดุงศึกษา, ๒๔๐๖), หน้า ๓๔
๓. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาสัช, บทละครเรื่องอิเหนา (พะรนคර: กรุศภา ๒๔๙๘), หน้า ๓๕๕.
๔. ป.ร. [นามแฝง], ชั่นบ้อHEMA (พะรนคර: ก้าวหน้า, ๒๔๐๖) เล่ม ๑, หน้า ๓๑

เข้า และ ชื่นบ้อHEMA ก็มีอยู่่หลายตอน และ หลาย
ลักษณะที่ก็เหตุผลให้พอสันนิษฐานได้ว่า ช่วน-
เลียง โชประการ ยึดความคิดไปจากวรรณคดี
ไทย เช่น นางเจงยองเอกพจน์เรียนเที่ยบได้กับ^๑
เจ้าเงาะ มีผิวภัยดำ รูปร่างน่าเกลียดน่าชัง^๒
เพียงแต่กลับเพศกันเสีย ส่วนพระเจ้าซีชวนอ่อนง
ผู้มีรูปงามนั้น เมื่อจะได้พบกับเจงยองเอก ก็
 เพราะในระหว่างประพาสบ้ำ ได้เห็นกระด่าย
 ขาวตัวหนึ่ง และ ทรงพอพระทัยติดตามไป ถูกใจสู้
 ต่างกับพระลอดตามไฟไปหาพระเพื่อนพระเพงนัก
 เมื่อพบกันแล้ว นางเจงยองเอกผู้อัปลักษณ์ก็เสียง
 พรมมาลัยไปคล้องพระศอซีชวนอ่อน ซึ่งประทับ^๓
 ออยู่่กลางหมู่่ชายนบบอร้อย เหมือนนางรจนาเสียง
 พรมมาลัยให้เจ้าเงาะ เจงยองเอกไปถอดครุป
 เอกต้อนเข้าพระเข้านางเหมือนเจ้าเงาะ บท
 “อศจรรย์” ผู้เขียนนักคงไว้เพียงแต่เขียนแบบนร้อย
 แก้วเสียง

กิจเเน่งเล่นบี พาหนะวิเศษของนางว่วยเบลิง
 กงจู ผู้เขียนคงบ่งชัดว่า คือ ม้ามังกร เป็นสัตว์
 ผสมระหว่างม้าน้ำอันดุร้ายกับมังกร มีลักษณะ
 “ตัวเป็นม้า และ เขี้ยวเล็บนือลักษณะดังมังกร”^๔
 ซึ่งเปรียบเทียบได้กับม้ามังกรของสุนทรภู่ที่บรร-
 ยายไว้สองตอนว่า

...พอพบม้าหันน้าเหมือนมังกรร้าย

แต่กับภายนั้นเป็นม้าน่าลงน

ทางเหมือนอย่างทางนาคปากคำราม

กาญพิกลกำบำรุงด้านนิล

...จึงเลี้งญาณชาญชิตด้วยฤทธา

กรุ่วามมังกรสมจารกัน

ครั้นลูกมีศรีจะมันเหมือนพ่อ

ตัวตนต่อจะเหมือนแม่ช่างแปรผัน

ทางเป็นนาคมาข้างฟอมันต่อพันธุ์

พระนักธรรมแจ้งกระจ่างด้วยทางญาณ^๕

และ จำกตอนนางชื่นบ้อHEMA ต่อสู้จะจับม้า

มังกรก็ไม่ผิดกันเมื่อสุดสาครจับม้ามังกรใน พระ-

อภัยมนี ม้ามังกรของสุนทรภู่ขับขี้สุดสาคร

ไม่เข้าพระราศานา แลกกำลังลดโดยลงพระ

หายสายสัญญาของพระโยคี ส่วนในชื่นบ้อHEMA

ม้ามังกรก็อยู่่ในลักษณะเดียวกันพระนางได้รับ

พระราชโองการเชิญยื่องเตี้ให้ออยู่่ยังคงกะพัน และ

ให้กำลังของคุ้ต่อสู้ลดโดยลงกึ่งหนึ่งเสมอ

ในขณะที่การแปลเกร็ดพงคาวดรา Jin เริ่มจะ

ถึงจุดอิ่มตัวนั้น เรื่องที่เกี่ยวกับประเทศไทยและ

ชาวจีนก็พัฒนาข้อนี้มาอีกในรูปหนึ่ง คือ

ผู้ที่สนทัดในภาษาตะวันตกโดยเฉพาะภาษา

อังกฤษก็เริ่มแปล เรื่องเกี่ยวกับจีนที่ฝรั่งเป็นผู้

เขียนขึ้น นักประพันธ์เอกของโลกที่เขียนเกี่ยว

กับจีนมากเห็นจะได้แก่ Pearl S. Buck ชาว

อเมริกันที่เดินโดยในเมืองจีน ชาบชี้ในชนบ

ธรรมเนียมและความเป็นอยู่่ของจีนมากจนรู้สึก

๑. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓

๒. “สุนทรภู่” (นามแฝง), พระอภัยมนี (พระนกร : กรุงเทพ, ๒๕๐๕), หน้า ๓๖๓

ตัวว่าเจ็นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตตน^๑ “สันตสิริ” ดูเหมือนจะเป็นคนเดียวที่แปลเรื่องของ Pearl S. Buck ออกเป็นภาษาไทย เริ่มต้นด้วยเรื่อง เมียหลวง (The First Wife) ซึ่งแปลในปี พ.ศ. ๒๕๗๘ และติดตามมาด้วยเรื่อง หัวอกแม่ (The Mother); นักปฏิวัติหนุ่ม (The Young Revolutionist); ท้าสปะรเเพน (East Wind: West Wine); ชาติ英雄 (The Patriot);^๒ คำมั่นสัญญา (The Promise); สายโลหิต (Sons) บ้านแตก (A House Divided); และ เรื่องเอกซึ้งได้รับรางวัลพูลิตเชอร์ คือ ทรัพย์ในดิน (The Good Earth)^๓ นอกจากนั้นยังมีเรื่อง สันอีกบางเรื่อง เช่น หย่างท้าหยา (Big Tooth Yang)^๔ ฯลฯ เป็นต้น

การเขียนของ Pearl S. Buck นั้นเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่าดีเป็นเยี่ยม ใน การสมภานญณ์ “ว. ณ. เมืองลุง” นักแปลเรื่อง “กำลังภายใน” ของไทย วิจารณ์ว่า “ดีทั้งการเขียนและการแปลผู้เขียน ๆ ได้มากจนน่าจะเป็นคนจีนมากกว่า ฝรั่ง เพราะรู้ซึ้งถึงประเพณีมากกว่าคนจีนส่วนใหญ่เสียอีก”^๕ การแปลของ สันตสิริ” นั้นได้

Orrorros และภาพพจน์อย่างเต็มที่ เลือกใช้คำได้กราบทัดตัดและเหมาะสมโดยเน้นพำนุชสรพนาม ซึ่งในต้นฉบับภาษาฝรั่งใช้แต่ “you” ใน การแปล “สันตสิริ” ใช้เป็น “ท่าน” เป็น “แก” สุดแท้แต่ชื่อนองบุคคล ซึ่งในเมืองจีนขณะนั้น ยังคงแบ่งกันอยู่^๖

เรื่องนี้ที่มีผู้แปลเป็นภาษาไทยแล้วหลายเรื่อง และควรกล่าวถึงบ้าง แม้ว่าคนจีนส่วนใหญ่จะไม่ชอบนัก คือเรื่องของ Lin Yutang ซึ่งได้แก่เรื่อง พระมหารรย ซึ่ง เจ้อ สะเวทิน เป็นผู้แปล^๗ และเรื่อง เจ้าสาวในชุดชมพู ซึ่ง “เพียงพร นาภา” แปลจาก Miss Tu^๘ นอกจากนี้ก็ยังมีการแปลอีกประป้ายเช่น เรื่อง เมียสาวของจวงโจว ซึ่ง จำรงค์ รังสิกุล แปลจากต้นฉบับของ เมลิง ชุ่งเจียง (มาดามเจียงไคเชค)^๙

เรื่องยาวที่เป็นพงศาวดารหรืออิงพงศาวดารนั้น มีผู้แปลไม่กี่เรื่องนัก เรื่องแรกเห็นจะได้แก่นางพญาองไกເຫາ ของ “น. ม. ส.” ซึ่งทรงเขียนอธิบายไว้ชัดเจนว่า

...หนังสือเล่มนี้เก็บความที่โน่นบ้างที่นี่บ้าง มาประดิดประต่อตามที่เป็นพงศาวดาร

๑. รายละเอียดที่ Pearl S. Buck, *My Several Worlds; a Personal Record* (London : Methuen, 1955)
๒. ลงในหนังสือพิมพ์ ไทยอพิมพ์ ชั่งโกรก แพร์พันธ์เป็นผู้อำนวยการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๘
๓. พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๙๕
๔. พิมพ์ใน เอกชน ปีที่ ๓, เล่มที่ ๔๒, ๕๓ (๗, ๑๔ พ.ค. ๒๕๘๙)
๕. ก.เชิงอรรถที่ ๓, หน้า ๑๗๒
๖. ก. เจือ สะเวทิน, เวื่องสันตว้อย่าง (พระนคร : กรุสปา, ๒๕๑๖) หน้า ๔๗-๔๙
๗. พิมพ์ใน สถาบัน พ.ศ. ๒๕๙๕
๘. พิมพ์ใน เอกชน ปีที่ ๓ (๔๒, ๒๘ ก.ย. ๒๕๘๙)

แต่เมื่อความจะเสียดออกไปเป็นเรื่องเก้าดหรือตามประเพณีจนที่ฝรั่งเขียนไว้บ้าง ไม่มีความตอนใดที่ตอบแต่ขึ้นใหม่ปราศจากเค้าเดิม หรือไม่มีหลักฐานในหนังสือ เว้นแต่จะเป็นความเข้าใจผิดของฝรั่ง ซึ่งเป็นผู้นำความมาร้อยกรองเป็นเรื่องไว้บ้าง

ชื่อจีนในหนังสือนี้เขียนเดา ๆ ตามตัวหนังสือฝรั่ง แต่หนังสือฝรั่งก็ไม่แน่นอน และสำเนียงจีนก็แตกพี้ยนกันมาก ๆ ชื่อบุคคลและชื่อเมืองที่เขียนต่อไปนี้ จึงถือว่าเป็นภาษาถูกต้องตามภาษาจีนใหม่ได้^๑

เรื่องเกี่ยวกับจักรพรรดินีของจีนองค์เดียว กันนี้ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้แปลอีกรึ หนึ่ง ใช้ชื่อเรื่องว่า ชื่อสุไหยา สำนวนการแปลต่างกับของ “น.ม.ส.” ออย่างสันเชิง เพราะ “น.ม.ส.” ทรงใช้สำนวนอย่างสามัญที่สุด เช่น ทรงขึ้นต้นว่า

นางสาวเม่งจุคนหนึ่งซึ่งเรียกชื่อกันว่า “เยโซนาลา” ได้กำเนิดที่เมืองใหม่ ก็ไม่สู้ แน่ ถ้าเทียบกับในสยามก็เป็นบีตัน ๆ แห่งราชกາลพระนั่งเกล้าฯ...^๒

แต่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้อธิบายไว้ ชัดถึงความต้องการที่จะคงสำนวนแบบเดิมไว้

“... แต่หนังสือทั้งปวงนี้เป็นการบรรยายตามโวหารธรรมชาติได้ใช้คำรุคคายและพรรรณนาโวหาร ตลอดจนการเรียงความตามแบบเก้าด พงศาวดารจีนไม่ผู้เขียนจะได้ลองใช้โวหารต่างๆ และการเรียงความตามแบบ ณ บัดนี้”^๓

เดิมแผ่นดินเมืองจีนทั้งปวงนี้ มีพระมหาชนต์ริย์แผ่นดินเหมืองปกครองลำดับ กษัตริย์มาช้านาน บ้านเมืองสงบราบรื่น มีความสุข ต่อมานมิพระมหาชนต์ริย์เมืองเม่งจู อันอยู่ทางทิศเหนือนอกกำแพงใหญ่ทรงพระนามว่าพระเจ้านูรยาจุ กรีฑาทัพเข้ามาทำศึกແย่งชิงแผ่นดิน^๔

“ยาขอบ” เป็นอีกผู้หนึ่งที่ทำให้พงศาวดารจีนในภาษาไทยมีวิัฒนาการไปในลักษณะที่แปลก ใน สามกีกฉบับบวนพิก “ยาขอบ” ได้ดึงตัวละครเด่น ๆ จากสามกีกอุกมาสาขายิ่งเรื่องราวดีคน ๆ ไป ทำให้ผู้อ่านเรื่องสามกีกฉบับเจ้าพระยาพะคลัง (หน) และรู้สึกสับสน (ทั้ง ๆ ที่สันนุกและไฟร้าย) นั้น ได้เข้าใจเรื่องตลอดอย่างแจ่มแจ้ง “ยาขอบ” ไม่ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับต้นฉบับและวิธีการแปลไว้เลย แต่ชื่อที่อย่าว่าในตอน “ขงเบัง ผู้หยั่งรู้ดินพื้นมหาสมุทร” และจากข้อความภาษาอังกฤษทั้งใน

๑. “น.ม.ส.” (นามแฝง), นางพญาชองไหยา (พระนคร : กรุงสาก, ๒๕๐๖), หน้า ๑
๒. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒
๓. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, ชื่อสุไหยา (พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๗) หน้า ๙
๔. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑

เนื้อเรื่องและเชิงอรรถ ทำให้ทราบว่า “ยาขوب” เรียนเรียง สามกีกฉบับนิพก จากต้นฉบับ ของ C.H. Brewitt Taylor และอาศัยการค้นคว้า บ้าง เช่น จากร่อง บุคสามกีก ของ ม.จ. ทอง ทิชาญ ทองใหญ่

หล่ายท่านได้เคยลงความเห็นว่า ใน การ เขียนนิยายรักอมตะ ผู้ชนะสิบทิศ “ยาขوب” น่า จะได้รับอิทธิพลจากสามกีกนั้ง^๑ แต่น่าประหลาดที่ยังไม่ได้รับอิทธิพลจากสามกีกนั้ง^๒ ผู้นี้ไม่ได้ทึ่งร่องรอยลักษณะโรแมนติกของเขาว่าในเรื่อง นี้มากนัก นอกจกวิธีขยายลักษณะตัวละคร เท่านั้น ที่ติดปากคนไทยอยู่ทั่วไป เช่น “ฉุ่ง สุภาพนุรุษจากเสียงสาร”, “เจ้าปุ่นพนมมือให้แก่ชนทุกชน”, “จิวย์ผู้ถูมน้ำลายรดพ้า” นอกนั้นแล้วดูเป็นสำนวนการแปลภาษาอังกฤษ อ่านง่ายชัดเจน แม้กระหงบบรรดาศักดิ์ เช่น

...เดดชูน รู้ว่าเหตุนี้เป็นเหตุใหญ่แล้ว เพราะหาไม่มาคิวส์ แห่งชานปิงคงไม่ตามมา...^๓

สามกีกฉบับนิพก ของ “ยาขوب” เป็น แรงบันดาลใจประการหนึ่งให้เกิด เบงเช็ก และ

โจโน นายกตลอดกาล^๔ สามกีกฉบับนายทุน ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ขึ้น ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ดังเงนในคำนำว่า

...อนึ่งได้เคยมีท่านที่ควรพของข้าพเจ้า

เขียนสามกีกฉบับนิพกเอาไว้แล้ว โดยใช้ วิธีเล่าเรื่องทางข้างถนนหาสตางค์ ข้าพเจ้าเอง ถึงแม้ว่าจะไร้ทรัพย์ คนก็ยังนับถือว่าเป็น เจ้าสว จะเล่าเรื่องแบบนั้นบ้างก็จะอย่างใจ กันแล้วเชียะห้อดังล่าเบบใหม่ เป็นแบบเจ้า สัวหรือแบบนายทุน...^๕

แนวทางเขียนเบงเช็ก และ โจโน นายก ตลอดกาล ก็คล้ายกับสามกีกฉบับนิพก คือ หยินยกเอาตัวละครออกมากเพียงคนเดียวไว้แล้ว เล่าเรื่องไป เกี่ยวกับการเขียน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมชได้ชี้แจงไว้ว่า “เขียนด้วยอารมณ์สนุก... มิได้ใช้ความพินิจพิจารณาให้รอบคอบแต่ประการใด ได้ขึ้นต้นเรื่องโดยบอกให้ทราบทั่ว กันแล้วว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องเล่าในวงข้าว วงเหล้า การดำเนินเรื่องจึงเป็นไปด้วยสำวนโวหารและ

๑. ค. ประจักษ์ ประภาพิทยากร, เรื่องเดียวกัน
๒. เรียนกาม ม.ล. บุญเหลือ เทพยสวารรณ ใน “หัวเลี้ยวของวรรณคดีไทย” วรรณไกวทยากร (พระนคร : สมาคมสังคมภาษาศาสตร์, ๒๕๐๔), เล่มที่ ๑, หน้า ๙๙
๓. “ยาขوب” (นามแฝง), สามกีกฉบับนิพก (พระนคร : พงศ์ศักดิ์, ๒๕๐๘) ภาค ๒., หน้า ๗๙๗
๔. แรงบันดาลใจอีกประการหนึ่ง ก็ขอเรียนของสมเก็จพระยาคำรังราชานุภาพที่ว่า “เรื่องสามกีกนั้นแก่ ที่จริง แต่ผู้แต่งเป็นพวกเล่าปี่ ทั้งใจแก่ที่ยกย่องเล่าปี่เป็นสำคัญ ถ้าหากพวกใจแต่งสามกีก ก็อาจ คำนินความในเรื่องสามกีกให้อ่านเข้าใจลึกกันไปได้ ว่าโจโนเป็นผู้ที่คำนับธรรมแห่งคน ผู้ยเล่าเป็นผู้ ผู้คิดร้าย” รายละเอียดคุณม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, เมืองเช็ก (พระนคร : กล่าวที่ยา, ๒๕๐๓), หน้า ก ๔.
๕. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙

เหตุผลเท่าที่จะนึกได้ในขณะนั้น .. ”^๑ คงจะเป็นด้วยเหตุนี้เองที่เมื่อ “ยาขอน” เรียนนำเรื่องว่า

... พึงเดิม - สามก๊กแบบฉบับของวนิพาก ครั้งใหม่ซึ่งอย่างน้อยท่านก็เชื่ออยู่ดีว่า ด้วย กตเวท้อนแรงกล้าของวนิพากผู้หันนี้ เขาคง จะพยายามเล่าอย่างมีให้เกิดเสียดายเวลาที่ได้เข้ามาฟัง^๒

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช จึงขันตัน เป็นรือกแบบ นายทุนแท้ว่า

เชิญครับ อาเสี่ย อ้อ ! เชิญชิครับเจ้าสวัสดิ์ เชิญนั่งทางนี้ บ่อຍ ! เอาเหล้าตราขาวโซดา เย็น ๆ มา อ้าว ! ท่านรู้มั่นตรีก็มา คุณ หญิงสบายนี่หรือครับ วันนั้นกระผมไปหา ท่านที่บ้าน เอาเช็คใบให้ เรื่องนั้นอย่างไร ล่ะครับ คุยกับท่านเสียเป็นนาน ไหน ! ท่านรู้มั่นตรีไม่รู้เรื่องรึครับ จริงซึ่งไปรู้เรื่องได้ยังไง...

เอาระมาพร้อมกันแล้ว บ่อຍ ! บ่อຍ เอาโซดามาอีก นี่อะไรนี่ ? หูลามแผ่นรี อ้าย อย่างนี้คระจะไปกินลง เส้นหูลาม แตกออกมากดังสองเส้น เอาไปเปลี่ยนมาใหม่ เอาอย่างชานละ ๔๐๐ นะ เร็ว ๆ เอ้าเชิญครับ เชิญ ! เชี้ยวอาเสี่ย เชี้ยวเจ้าสวัสดิ์ ! เย็บบ่อຍ เอาตันห้อมมาอิกแก้วหนึ่ง แซ่น้ำแข็งเย็นๆ

อุuuu ! ตะเกียงงาคุ้นไม่ใช่ของอ้ววอย ! ผิด มือคระจะไปกินลง เอาคุ้นของอ้วม ยังจ้าน เอา Mana เออ กว่าจะได้เรื่องได้รัว เอาละ ครับ เหล้ายาปลาปังก์พร้อมแล้ว คอยพั่งให้ดี ผมจะเล่านิทานให้ฟัง... ”

งานแปลสามก๊กของ “ยาขอน” ยังเป็นแรงบันดาลใจให้ วัลลภ โรมนิสุทธิ์ แปลสามก๊ก จากต้นฉบับของ Brewit Taylor และเรียนเรียง ทั้งเรื่องใหม่ขึ้นอีกสำนวนหนึ่ง สามก๊กฉบับพิศวास ; ชีวิตรักของโจโน ชื่่ง สุทธิพล นิติวัฒนา แปลจากต้นฉบับภาษาจีนของ หนานกงเพอ และ อินไซด์สามก๊ก ของ อ.ร.ด. นั่น ก็ถูเหมะที่จะบันทึกเป็นวิวัฒนาการของสามก๊ก ในตอนนี้เสียเลย แม้ว่าจะเปลี่ยนภาษา จีนก็มีลักษณะเน้นที่พฤติกรรมของตัวละครเพียง คนเดียว และเรื่องที่สองซึ่งเขียนในแนวลอกก์บ่งอิทธิพลตะวันตกอยู่ ในชื่อเรื่องแล้ว

วิวัฒนาการขันต่อไปของเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยจีนในภาษาไทยเป็นก้าวที่น่าสนใจยิ่งนัก เพราะดูเหมือนจะเป็นครั้งแรกที่นักเขียนไทยได้ ผสมผสานตัวละครไทย-จีนเข้าด้วยกัน เพื่อให้ชนสองชาติเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นกว่าเดิม

ความจริงก่อนหน้าที่นักเขียนที่จะกล่าวนาม ต่อไปนี้สร้างผลงานของตนขึ้น ก็ได้มีผู้พยายาม

๑. เรื่องเดียวกัน, หน้า ก.
๒. “ยาขอน” (นามแฝง) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓
๓. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๒

เขียนลงลังความเข้าใจผิดอันอาจจะมีระหัวง คนไทยและคนจีนจากข้อเขียนบางตอนในวรรณกรรมโบราณเช่น สามก๊กแล้ว เช่น “อยมัยเสร็ว” (นายเชี่ยวชุดเสิง สีบุญร่อง) เจ้าของหนังสือพิมพ์ดุงวิทยาและจีโน-สยามวารสารที่ทำนั้น ผู้นี้ได้ไว้ข้อคิดคำพารومท์เบล พงศาวดารสามก๊กแผนกเมืองสระบุรี อ้างอิงไว้ด้วย ในบทความเรื่อง “ตำนานแห่งชาติจีนให้หรือไทยเดิม” “อยมัยเสร็ว” เขียนແยังหลายทำนั้นไว้อย่างน่าพึ่งว่า

... การศึกษาความของจีนแต่โบราณมา โดยมากได้ทำกับชาติที่อยู่ทางทิศเหนือ ส่วนทางทิศใต้นั้น ถึงแม้จะมีบ้างในบางคราว ก็เป็นการเล็กน้อยไม่สูงสำคัญอันใด เพราะฉะนั้น ข้อที่ฝรั่งผู้ศึกษาโบราณคดีเมื่อจีน “ได้ส่วนได้ความว่า ในพงศาวดารจีนไม่เรื่องสามก๊กเป็นต้น ที่กล่าวถึงจีนรบยก พากที่จีนเรียกว่าชวนแท้จริงก็คือพากไทยนี้เอง นั้น จึงเป็นบัญหาที่ควรสงสัยอยู่

แลข้อที่อ้างว่ามณฑลยูนนาน, มณฑลกุยจာ มณฑลกว่างตุ้ง และมณฑลกว่างไส, ทั้ง ๔ มณฑลของจีนทุกวันนี้ แต่เดิมเป็นอาณาเขตที่ไทยตั้งบ้านเมืองอยู่เป็นอิสระ แก่กันหลายเมื่อนั้น ก็เป็นข้อน่าสงสัยอีก เหมือนกัน เพราะตามพงศาวดารจีนได้ปรากฏว่าในสมัยพระเจ้า “อูเต้” (ราวก่อน

พุทธกาล ๑๕๗๐ ปี) เมื่อหงส์ที่ออกซื้อมาแล้ว เว้นแต่กุญแจเมืองเดียวได้เป็นอาณาเขตของจีนแล้ว จริงอยู่ตามบ้านหัวยเรือน คงในมณฑลยูนนาน มณฑลกุยจุ และมณฑลกว่างไสทุกวันนี้ ยังมีมนุษย์อีกหลายพวกที่ใช้ภาษา คำพูด และนับธรรมเนียมอะไรๆ ต่างกันกับจีนก็ดี แต่จะถือเอาข้อนี้ว่าชาวมณฑลทั้งสามหรือสี่คนนั่นว่า แต่เดิมเป็นคนต่างชาติกันกับจีนก็ยังไม่สนิทกับพระชาติจีนเองก็มีตั้งร้อยที่ใช้ภาษาพูดกันไม่เข้าใจ และนับถือขับธรรมเนียมต่างกัน...

อนึ่ง หนังสือเรื่องสามก๊กที่กล่าวถึง ของเม่งปราบเมงເຢັກນີ້ນັ້ນມັກທຳໃຫ້ຜູ້ອ່ານເຂົາໃຈໄປວ່າ ຂອງເມື່ອໄດ້ຍັກທີ່ໄປປະກັບຍົວທີ່ອູ່ໃນປະເທດອິນໄກລັກນັດວາ ແລ້ວເມື່ອເຢັກເອງຄົງເປັນເຈົ້າເມື່ອຍົວທີ່ໄປຕ້ອງກັບພະຍົບທີ່ຈົງທາເປັນເຊັ່ນນີ້ໄຟ ດ້ວຍວ່າຕົວເມື່ອເຢັກນີ້ນັ້ນ ເປັນຄົນชาຕິຈິນ ແລ້ວທີ່ຂອງເມື່ອຍັກໄປປະກັບອູ່ໃນອານາເຂົາຮອງເມື່ອສະຈວນນັ້ນເອງ... ຂາວເຮົາທີ່ເຂົາໃຈວ່າເປັນກັບພະຍົບທີ່ໄປຕ້ອງກັບພະມາດັ່ງນີ້ຍ່ອມເປັນກັບພະຍົບທີ່ໄປຕ້ອງ”^๙

ส่วนการเขียนเพื่อให้หงส์สองชาติรู้จักและเข้ากันดียิ่งขึ้นในรูปของนวนิยายนั้นเพียงจะเริ่มต้น กันก่อนส่งความໂລກຄຮ້ງທີ່สองໆນີ້ເອງ ນັກເຂົ້າ

๙. อยมัยเสร็ว (นามแฝง), “ตำนานแห่งชาติจีนให้หรือไทยเดิม” 月初วัฒนา ปีที่ ๒, เล่มที่ ๔ (มิ. ๒๕๔๗) หน้า ๕๖๑, ๕๖๒, ๕๖๔

เหล่านี้ได้แก่ สด กฎระเบียบ เนียน กฎระเบียบ “พวงพยอม” “สันต์ เทวรักษ์” ถ้าพิจารณาจากของเรื่องที่ท่านเหล่านี้แต่ง จะเห็นความแตกต่างเป็นสามลักษณะอย่างชัดเจน คือ สด กฎระเบียบ นำตัวละครที่เป็นคนไทยไปเมืองจีนให้รู้จักกับตัวละครต่างชาติที่นั้น “พวงพยอม” นำตัวละคร เอกจากเมืองจีนมาให้รู้จักเมืองไทยและอุปนิสัย ใจคอของคนไทย ส่วนสันต์ เทวรักษ์สร้างให้ตัวละครพบกันที่ชายแดน

สด กฎระเบียบเป็นนักคิดสร้างสรรค์ เขา ร่วมออกแบบนังสือพิมพ์กับเพื่อน ๆ ตั้งแต่อุ่่นพิรินทร์ การแพ้เพียงเศษ恭นิยมในการสอบแข่งขันไปเรียนต่างประเทศทำให้เขาได้ไปรู้จัก แผ่นดินจีน เมื่อกลับมา ก็พยายามสร้างจักรพรรดิศิลป์ใน ออกหนังสือพิมพ์หลายฉบับ และ ยังให้ภูมิปัญญาที่ดีกว่า ความเชื่ออย่างแน่น แน่น และการพยายามสร้างสรรค์ระบบสหกรณ์ ในเมืองไทย ประสบการณ์ที่ผ่านมาอาจจะทำให้ สด กฎระเบียบ เห็นจังหวัดที่มีผู้พยากรณ์ ชีวิตของตนว่า “เป็นคนมีแต่บุญแต่ขาดความสามารถ” หรือ “จะได้อือแต่พัดเท่านั้น จะไม่ถือทวน！”^๒ แต่คำพยากรณ์อึกส่วนหนึ่งที่ว่า “ให้อยู่กับศิลปะ แล้วจะรุ่งเรือง”^๓ นั้นเป็นความจริงอย่างยิ่งและ ศิลปะในที่นี้ดูจะเป็นศิลปะด้านการเขียนมากกว่า ด้านอื่น

๒&๓ รายละเอียด กที่ ภายันไข้มอนสอร์ฟ (พะนก : พิมพ์เป็นบรรณาการในงานพระราชทานเพลิงพุชน ชนกจิวารณ์, ๒๕๐๗), หน้า ๘-๑๐

๓. ผู้เชี่ยวชาญ และ ชุมที่ยืนสีแดง ยังอยู่ในระหว่างการจัดพิมพ์

งานเขียนของสด กฎระเบียบที่เกี่ยวกับเมืองจีนนั้นมีมาก ทั้งบทความ สารคดี และนวนิยาย ในที่นี้จะเน้นแต่เฉพาะนวนิยายชุดใหญ่ที่เจ้าของเรื่องเองเรียกว่าชุด “บักกิ่ง” บ้าง ชุด “ความหลังของ ระพินทร์ พรเลิศ” บ้าง ประกอบด้วย เรื่องหลายเรื่องที่เคยลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ เอกชน คือ บักกิ่งครับแห่งความหลัง (๒๔๔๔-๒๔๔๕), คนดีที่โลกไม่ต้องการ (๒๔๔๕) เจียงเฟ (๒๔๔๕), เมื่อหินะละลาย (๒๔๔๕) ขบวนเสรื่อง (๒๔๔๕) ผู้เสียสละ และ ชุมที่ยืนสีแดง^๔ ซึ่งเป็นเรื่องที่สด กฎระเบียบเขียนเพิ่มเข้าในชุดภายหลัง ทุกเรื่องที่กล่าวมาแล้วมีระพินทร์ พรเลิศ นักศึกษาหนุ่ม จากประเทศไทย หรืออินเดีย ตัวผู้เขียนเอง เป็นแกนกลาง เนื้อเรื่องเป็นสมือนบันทึกของผู้เขียนขณะเรียนอยู่ในบักกิ่ง ไม่ใช่เป็นบันทึกการศึกษาในมหาวิทยาลัยเยนชิง แต่เป็นการศึกษาชีวิตทุกช่วงที่เข้าไปพัวพันรู้จัก และ ในเมืองบุคคลเหล่านั้นมีส่วนเกี่ยวพันกับสังคมในลักษณะต่างๆ กัน ผู้อ่านเรื่องของสด กฎระเบียบ จึงได้ทั้งความบันเทิง ความประทับใจ และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสภาพของสังคมจีนในระยะที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงอย่างแจ่มแจ้ง การดำเนินเรื่องของสด กฎระเบียบ ไม่เหมือนกับเขียนคนใดในวงวรรณกรรมไทย และอาจจะจัด

ว่า “ยก” อุյสักหน่อยสำหรับผู้อ่านทั่วไป เพราะ สด คละเคล้า เหตุการณ์ที่ได้ประสบ ความคิด คำนึง อุดมการณ์ ความหลัง ปัจจุบันขณะที่ เขียน และอารมณ์ในบางครั้ง เช้าด้วยกัน สด กฎระเบียบของโรงเรียน ไม่ใช่สุด กฎระเบียบ ที่จะปฏิเสธว่า “ระพินทร์ พรเลิศ” ไม่ใช่สุด กฎระเบียบ” เพरำมีห้ายตอนเหลือเกินที่ เข้าพูดถึงเรื่องจริงในอดีตเมื่อเป็นยังนักเรียน เทพศิรินทร์ ถึงเพื่อนๆ ในวงการนักเขียน เปิดเผยแม้กระหึ่มการที่โชค แพร์พันธ์ใช้กระดาษสี ชมพูเขียนต้นฉบับ กุหลาบ สายประดิษฐ์ไป ออสเตรเลีย และอาจดหมายจากมาลัย ชูพินิจ ลงพิมพ์ไว้ด้วย

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ “ได้เขียนเกี่ยวกับ สด กฎระเบียบ” ไว้ว่า

... สด กฎระเบียบ เป็นนักเขียนจากประ- สบการณ์ชีวิตจริงคนหนึ่ง แต่ด้วยอารมณ์ อันประณีตยิ่งกว่านักเขียนในยุคนั้นอีกหลาย คน งานเขียนของสด กฎระเบียบตั้งนับว่า มีความสำคัญแก่วารรณกรรมไทยมาก สำนวน ภาษาล邃ล邃 เรื่องบักกี นครแห่งความ หลัง เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าเชื่อว่านักอ่านไทย ให้ความสนใจไปอีกนาน แต่ได้ทราบจากสด กฎระเบียบต่อว่าตนไม่พอใจกับงานของตน เห็นว่ากลวิธียังไม่แนบเนียนถึงขนาด และ

โอกาสไม่อำนวยให้ใช้เวลาขัดเกลางานให้ดี กว่านั้น...

อาจจะเป็นไปได้ว่า การที่สด กฎระเบียบ ไม่พอใจกับงานของตนนั้นก็ เพราะความจริงที่ เนียน กฎระเบียบ เปิดเผยว่า ในชั้นต้นสด กฎระเบียบต้องการเขียนเป็นสารคดีท่องเที่ยว กรุงบักกี แต่เกรงว่าเรื่องจะไม่อกรรส จึง ใส่ตัวละครเข้าไป และผลปรากฏว่าเรื่อง บักกี นครแห่งความหลัง ได้รับความนิยมเกินความคาดหมาย

“พวงพยอม” เป็นนักประพันธ์ที่ผู้อ่าน ปัจจุบันรู้จักกันน้อยมาก ทั้งๆ ที่ครั้งหนึ่งงาน ของเขามีได้รับความนิยมมากทั่วในรูปนวนิยาย และที่ทำเป็นละคร งานที่เกี่ยวกับชีวิตคนจีน ของ “พวงพยอม” ได้แก่ชุด หลิวหนัน-หลิบุญ และ หยกฟ้า-หยาดฝน เนื้อเรื่องของเรื่องแรก ซึ่งเป็นโศกนาฏกรรมนั้นเกิดขึ้นในระหว่าง สมรภูมิจีน-ญี่ปุ่น ส่วนเรื่องหลังจากส่วนมาก อยู่ในเมืองไทยและเป็นเรื่องที่จบลงด้วยความสุข “พวงพยอม” คลุกคลีกับบรรดาลักษณะเด่นมาก พอย กับที่สด กฎระเบียบ คุ้นเคยกับนักเขียน และเข่นเดียว กับสด กฎระเบียบ “พวงพยอม” ได้นำชื่อบรรดานักแสดงที่ตนรู้จักมาลงไว้ใน หนันิยายของตนอย่างไม่ปิดบัง หรือแม้จะบิด เปื้อนบ้างผู้อ่านก็ยังคงทราบว่าผู้เขียนหมายถึง

๑. ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, “หัวเตี้ยของวารรณคือไทย”... เล่ม ๑, หน้า ๘๗-๘๘

คริสเซ่น ตัวละครเอกผ้ายายในเรื่อง หยาดฝน ชื่อ ส่ง อาวัมภะ เป็นนักไวโอลิน นักแต่งเพลง และครูดูนตรี ในเรื่อง หลิบุญ “พวงพยอม” บรรยายสภาพงานราตรีในสวนลุมพินีว่า

... ไกลออกไป บาร์ ลอยฟังตรงกันข้าม บรรดาศิลปินกำลังครื้นเครงอยู่กับของโปรด พันคำ วิชิต ชวาลา สาหัส สมชาย จำรัส วรนารถ ยุวดี ส่งเสียงหัวเราะ ประสาน ในเมื่อมีผู้ให้ความโล่งใจเดินลงจากรถ ก้าวมาเป็นประธานการเลี้ยงปรึกษา งาน...ท่านผู้นั้นคือ คุณนายอรรถไกรวัลวี เจ้าของคณะ...^๑

เรื่องของ “พวงพยอม” อาจจะเป็นประเทก โรแมนติกและไม่เล็กซึ้งเท่าของสต ぐるมะโรหิต แต่ “พวงพยอม” ก็ได้แสดงเจตนารามณ์ที่ต้องการเห็นคนจีนและคนไทยมีความเข้าใจันดี ต่อกัน ดังจะเห็นได้ชัดจากการบรรยายและคำพูดโดยบัน្ត ๆ ต่อไปนี้

เวทนาและชูเกียรติ จึงถือโอกาสเชื้อเชิญหลิบุญ ให้อยู่พักรักษาราตัวเสียที่บ้าน ตลอดจนชูลังได้อยู่ร่วมด้วยเป็นมิตรภาพ อันยืนนานระหว่างไทย-จีนที่มีคุณธรรมสูง ด้วยกัน^๒

“เป็นโชคดีของเราที่ได้มีครุณไทยที่มีน้ำใจดีอย่างคุณเวทนา และคุณชูเกียรติ

๑. “พวงพยอม” (นามแฝง), หลิบุญ และ หลิบุญ ๒,๓,๔. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙๗, ๓๐๐-๓๓๑, ๓๓๔

เจ้าคุณสมบติกกรุณาเรามีมือนญาติสนใจ แม่ไม่นีกเลยว่าจะได้มารับคนไทยที่มีคุณธรรมสูงเข่นนี้”
“ลูกของกตันตันนี้ไม่เครียดของเจ้าของบ้าน ความผันที่ลูกอยากมาเมืองไทย ได้มาพบประเพณีและอัธยาศัยอันละมุนละม่อมของคนไทยว่าจะเป็นจริงอย่างเข้าถัดก็อหรือไม่ บัดนี้ลูกก็เห็นแล้วว่าทุกสิ่งเป็นความจริง คนไทยกับคนจีนสนิทสนมกันมาก ทีเดียว”^๓

“...คนไทย-คนจีนก็มีเชื้อชาติสืบเชื่อกันมา ก่อน เราชีวุ่นชัวเพียงก่อนหนึ่งมาตั้งสัมพันธ์ทางจิตใจนั้นย่อมไม่ควร...”^๔

อันเป็นทรัพย์แห่งเหมือนต์ ของสันต์ เทวรักษ์ เป็นเรื่องรักที่ไม่สมหวังระหว่างชายไทยและหญิงจีนในสมัยโบราณ เสน่ห์เขตแดนระหว่างสองแผ่นดินเป็นเพียงแม่น้ำสายเล็กๆ แต่กำแพงอันแน่นหนาจนทำลายลงไม่ได้นั่นคือ การที่หงส์สองชาติเป็นศัตรูต่อกัน เรื่องจบลงด้วยชีวิตของหนุ่มสาวคุณนั่น เหลือแต่ต้นหลวคู่ริมฝั่งแม่น้ำที่จะทอดใบประหนึ่งจะกอดเกียวกันไว้ทุกฤดูเหมือนต์

สุวัฒน์ วรดิลก เป็นนักประพันธ์อีกผู้หนึ่งที่ควรจะกล่าวถึง แม้ว่าเรื่องของเขายังไม่ได้นำตัวละครไทย-จีนให้มารับกัน แต่สุวัฒน์

(พระนนก: เชษฐบรมกิจ, ๒๕๘๗), หน้า ๒๖๖

วรดิลก ก็ได้ทำให้ผู้อ่านชาวไทยรู้ประวัติศาสตร์ของจีนในรูปของนวนิยายแบบใหม่ ไม่ใช่สำนวนแบบเกร็ดพงศาวดาร เรื่องให้ญี่ปุ่น เรื่องของสุวัณน์ วรดิลก ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์จีนคือ ขอมภพมถุตบุ^๑ เป็นเรื่องโศกนาฏกรรมระหว่างหญิงชายคู่หนึ่ง คือ เมืองเจียงและ อ้วนซีเหลียง เมื่อพระเจ้าจีนซีซ่องเต้ผู้สร้างกำแพงเมือง ต้องการตัวเมืองเจียงไปเป็นพระสนม และ อ้วนซีเหลียง ผู้ซึ่งซื่อมีความหมายว่า “พลังคนหนึ่งหมื่น” ไปตั่งลงในราชกำแพงเมือง ขอมพิชิตพ่าย^๒ เป็นเรื่องราวในสมัยยันสิน ขอมศึกมหาภาร^๓ เป็นเรื่องราวการยุทธระหว่างฝั่งป้าอ่องและขันอ่อง

ขอมภพมถุตบุ และ หลีหัวนี่ ประสบผลสำเร็จมากไม่เฉพาะแต่ในรูปนวนิยายเท่านั้น แต่ในฐานะละครพูดซึ่ง สุวัณน์ วรดิลกเป็นผู้ทำบทเอง

เรื่องของนักเขียน เกี่ยวกับ คน จีน และ ประเทศจีนจะไม่สมบูรณ์ถ้าจะไม่พูดถึงเนียนกรุมะโรหิต และงานของเชอ เนียนไปเมืองจีน แต่ปลายสมัยรัชกาลที่ ๖ ออยู่ในประเทศไทยนั้น ๓ ปีเต็ม จบปริญญาทางวรรณคดีจีน และเคยทำงานในห้องสมุดที่บักกิง กลับมาเมืองไทยพร้อมกับสุด กรุมะโรหิต ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ก่อนเกิดสงครามระหว่างจีนและญี่ปุ่น แต่ก่อน

๑. พิมพ์ใน นิยมทร รายสืบภาคที่ พ.ศ. ๒๕๙๒
๒&๓. พิมพ์ใน ศกุลไทย ยุคแรก พ.ศ. ๒๕๙๘

หน้านี้ก็ได้เกิดสงครามที่ไม่ประกาศระหว่างทั้งสองชาตินี้แล้วอย่างประป้าย

เนียน กรุมะโรหิต เริ่มเขียนสิ่งละอันพัน ละน้อยให้แก่ประชาชนก่อน เมื่อสุด กรุมะโรหิต ออกหนังสือพิมพ์เอกสาร ก็สนับสนุนให้เนียนเปลี่องสามก๊ก แต่เนียนต้องการเปลี่องไว้อว้มากกว่า เพราะเรื่องสามก๊กเปลี่ดีเป็นเยี่ยมอยู่แล้ว ส่วนไชอวน์ผู้แปลเดิมเน้นหนักไปในทางศาสนา เนียน กรุมะโรหิต มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะแปลวรรณกรรมเรื่องสันของจีนออกเป็นภาษาไทย ดังที่เรอ เยียนไว้ใน เอกชนว่า

เมื่อพูดถึงหนังสือจีนอ่านเล่นที่แปลเป็นบทพากย์ไทย ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านผู้อ่านโดยมากคงจะนึกว่าดีภาพในใจ และมองเห็นสมุดปกแข็งลายทองวงวางเรียงกันอยู่ เป็นตับในตู้เก็บหนังสือของท่าน หรือถ้าท่านจะพยายามลองนึกให้ชัดๆ ไป ท่านก็จะมองเห็นเรื่องราวแห่งชีวิตของตัวละครเหล่านั้น ตัวละครผู้มีหน้าดับบัง แดงบัง เขียวบัง แมกมีหนวดรุ่งรัง มีรูปร่างสูงตึง๕ ศอก ๖ ศอก มีเสียงดังเหมือนฟ้าร้อง แต่งกายด้วยเครื่องเกราะะสนามอย่างครบถ้วน แต่ละคนมีอาวุธครบมือ บังถือง้าว ถือทวนถือหอก ฯลฯ... นาบดันข้าพเจ้าจะขอกล่าว

ถึงเรื่องสันขของจีน ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นการยกที่จะคงเนรูปโฉมของเรื่องสันขของจีน ดังเช่นที่เราได้เคยคุณเนรูปโฉมของเรื่องยาวของจีนมาแล้ว ทั้งที่เพิ่งเรื่องสันขของจีนยุคเก่า ที่แปลออกเป็นภาษาไทยนั้น แทนไม่มีเลย...^๑

ด้วยเหตุนี้เนียน กฎระเบียบ จึงเปิดคลอัม “รวมผืนนิยายจีน” ขึ้นในเอกสาร ในปี ๒๔๘๕ แต่เท่าที่คนพบก็มีแต่เฉพาะในบันทึกและลงอยู่เพียง ๓ เรื่อง คือ หล่อวัว, ไปหบวนจวน และ หยางเพย สมมพระเจ้ากรุงจัน งานของเนียน กฎระเบียบตามประภูมิอิกรังในเอกสาร ภายหลังส่วนรวมโดยครองที่สอง เช่นงานแปลเรื่อง สวยหุ้จวน หรือซองกง จากต้นฉบับของชื่อน่าယอก แปลคืบมีร่องข้อ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ และในปีเดียวกันนั้นก็แปลเรื่องชุด “ส.น.” (สต-เนียน) เริ่มด้วยเรื่อง คนขายชาติ เป็นเรื่องแรกนักประพันธ์จีนที่เนียน กฎระเบียบ นิยมยกย่องมากคือ เหล่าเสือ ซึ่งเขียนเรื่องประเกต realistic ทั้งสั้น และได้มีโอกาสแปลเรื่อง นายอูฐเสียงจ้อ (คนลากรถ) ลงในเอกสารในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ พร้อมด้วยคำวิจารณ์สั้นๆ ว่า

เป็นนิยายสดๆ แสดงชีวิตของคน ยกที่มีอยู่ทั่วไปในกรุงนักกิง ให้เห็นถึงการ

ต่อสู้ระหว่างบุคคลที่เดิมมีหัวใจใส่สะอาด กับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง^๒

ต่อมาเนย์ในเจกันทอง ซึ่งเนียนแปลงในสยามสมัยหลังจากที่เอกสาร ได้เลิกกิจการไปแล้ว เป็นเรื่องที่นิยมกันมากเรื่องหนึ่ง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่เรื่องนี้แปลไม่จบ อย่างไรก็ตาม เนียน กฎระเบียบ ผู้มีสำนวนแปลที่ละเอียดลึกซึ้ง ได้เป็นผู้บุกเบิกให้มีการแปลเรื่องสันขของจีนขึ้นในเมืองไทย

ตั้งแต่ปี ๒๔๖๐ มาจนถึงปัจจุบันนี้ มีนิยายแปลมาจากการจีนอีกประเกตหนึ่งเรียกว่า “นวนิยายจีนกำลังภายใน” หรือ ‘หนังสือเรื่องกำลังภายใน’ เป็นวรรณกรรมยอดนิยมของผู้อ่านทั่วไป แต่ขณะเดียวกันก็มีเรื่องจะเป็นหนังสือประเกตเดียวที่นักวิชาการ หรือนักวิจารณ์วรรณกรรมยังไม่ได้แตะต้องเพื่อแยกแยะ ประเกตหรือประเมินค่าแต่อย่างใด

ที่ว่า “หนังสือเรื่องกำลังภายใน” เป็นหนังสือยอดนิยมในปัจจุบันนั้น ตัดสินจากสถิติ การขาย การเช่า และการที่สำนักพิมพ์ผลิตเป็นเล่มขนาดกระเบื้องอ่อนมาเกือบทุกวัน โดยมีผู้อ่านค่อยยื้อรื้อซื้อหน้าร้านผู้ที่เป็นเจ้าของไปรับมาจากโรงพิมพ์ ทุกเย็นร้านให้เช่าหนังสือส่วนใหญ่จะแน่นชิดไปด้วยนักอ่านหนังสือประเกตหนังสือที่น่าอ่านนัก ต้องนั่งลง

๑. เอกชน บีที่ ๑, เล่มที่ ๒๙ (๒. ก. ก. ๒๔๘๕)
๒. เอกชน บีที่ ๒, เล่มที่ ๑๙ (๑๙ มิ.ย. ๒๔๙๑)

อ่านในร้านนั้นเลยที่เดียว เพื่ออ่านจบจะได้เช่าเล่มต่อไปติดกลับไปอ่านที่บ้านอีก ลักษณะของแต่ละคนที่อ่านดูคล้ายกับถูกสะกดด้วยมนตร์ให้เข้าไปอยู่ในอีกโลกหนึ่ง โลกที่เต็มไปด้วยสำนักนู้นล้มต่าง ๆ และการต่อสู้กันด้วยพลังมวยชื่อประหลาด ๆ เช่น พลังมวยพระอรหันต์ พลังไฟมือเบ็ดภูเขา พลังมวยค้างคก ๆ ฯลฯ เพื่อเย่งยือของวิเศษบ้าง ตำราวิเศษบ้าง เพื่อล้างแค้นบ้าง การใช้กำลังกายในทำให้ตัวเบา กระโดดได้รากับเหงา สบดป้ายแขวนเสื้อหรือชื่นว่าทัณไม่ใหญ่จากชาติสะบัน หรือไม่คู่ต่อสู้กระอักโลหิต และกระเด็นไปหลายเชียะ – เป็นหนังสือประเภทเดียวที่ภาคโภธนิธิสำคัญจาราย และ คนศิรษะขาดกลั้งระ奔跑นาค ไม่ได้ก่อความรู้สึกสยดสยองแก่ผู้อ่าน ซึ่งมุ่งแต่จะรู้เรื่องตอนต่อไป – ต่อไปและต่อไปเท่านั้น

จากการสัมภาษณ์สอดคล้องให้เช่าของร้านใหญ่สองร้านย่านบางลำพู “ได้คำตอบที่ตรงกันว่า ขณะนี้ “เรื่องกำลังภายใน” มีผู้เช่าไม่ต่ำกว่าวันละ ๑๐๐ เล่ม ในขณะที่หนังสืออื่นรวมทั้งนวนิยายมีผู้เช่าไม่เกินวันละ ๓๐ เล่ม ผู้เช่า “เรื่องกำลังภายใน” เป็นชาญถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์

ส่วนผู้เช่านานนิยามากเป็นหมื่น เจ้าของร้านแห่งหนึ่งถึงกับยอมรับว่า ถ้าไม่มี “เรื่องกำลังภายใน” แล้ว ร้านของตนจะตั้งอยู่ไม่ได้อย่างเด็ดขาด”

ศูนย์กลางนักเขียน “เรื่องกำลังภายใน” นี้อยู่ที่ใต้หวันและอ่องกง เนี่ยน กรุงมะโรหิตสันนิษฐานว่าเป็นเพาะเจ็บนั้นแต่เดิมใหญ่ในระบบคอมมิวนิสต์ ต้องยุ่งอยู่กับเรื่องปากเรื่องห้อง ศูนย์กลางการเขียนจึงย้ายมาอยู่ที่ใหม่ ที่ใต้หวันและอ่องกงผลิตวนนิยายนะเงทรก ฯ ครัว มากมายเช่นเดียวกันกับเมืองไทย แต่คุณภาพแสมอกัน” ส่วน “เรื่องกำลังภายใน” ยังรักษาลักษณะของวรรณกรรมจีนไว้บ้าง แม้จะคนละลีลา กับเรื่องกรดพงศาวดารหรือวรรณคดีโบราณก็ตาม นักเขียนเรื่องประเภทนี้มีเป็นจำนวนมาก เนพาที่ใต้หวันมีกว่าสองร้อยคน ที่ประสบผลสำเร็จก็ร่ารวยจนไม่มีนักเขียนประเภทไหนเห็นได้ เช่น กิมยัง นักเขียน “เรื่องกำลังใน” ของอ่องกง สร้างตนเองด้วย “เรื่องกำลังภายใน” จากการไม่มีอะไรเลย จนเป็นมหาเศรษฐีมีโรงพิมพ์ของตนเอง ออกหนังสือพิมพ์ทั้งรายวัน รายทศ และรายปีกษ์

๑. ร้านหราษานและชั้นชุมสถาณ์ โทรกิรุโงภาณุทร์บศรพรม บางลำพู
๒. จากการสัมภาษณ์นางโภคิน จันทร์วิโรจน์กล เจ้าของร้านชั้นชุมสถาณ์เมื่อวันที่ ๓๐ ก.ค. ๒๕๒๐
๓. จากการสัมภาษณ์ “ว. ณ เมืองลง” เมื่อวันที่ ๗ พ.ย. ๒๕๒๐ ข้อความที่เขียนเกี่ยวกับนักแปลผู้นี้ทั้งหมดได้มาจาก การสัมภาษณ์ครั้งนี้
๔. จากการบอกรเล่าของโก้ลัง แก่ “น. นพรัตน์” ข้อเขียนทั้งหมดเกี่ยวกับ น. นพรัตน์ ได้จากการสัมภาษณ์นักแปลผู้นี้เมื่อ ๓๐ ก.ค. ๒๕๒๐ และจาก สยามรัฐ, ๒๖ ก.ค. ๒๕๒๐

สำหรับในเมืองไทยเท่าที่หาหลักฐานได้นั้น
จำลอง พิศนาคะ เป็นคนแรกที่แปลเรื่องเอกสาร
ของกมิยังเป็นภาษาไทย ให้ชื่อว่า มังกรหยก
แต่ “ว. ณ เมืองลุง” ได้ชี้แจงว่า ได้มีผู้แปล
เรื่องนัก่อนแล้วที่พิษณุโลกโดยให้ชื่อเรื่องที่ตรง
กับต้นฉบับภาษาจีนว่า วีรบุรุษมอรธู ข้อແย়েন্স
น่าฟังอยู่ เพราะในการสัมภาษณ์ “น. นพรัตน์”
ก็ได้รับการยืนยันว่า แรงบันดาลใจอย่างหนึ่งใน
การแปลของเขาก็คือการที่ได้อ่าน “เรื่องกำลัง
ภายใน” ที่มีผู้แปลในต่างจังหวัดและก่อนหน้าที่
จำลอง พิศนาคะ แปลมังกรหยก

เรื่องมังกรหยกนี้ยังว่า ผู้เขียนเขียนอิงประ
วัตศาสตร์จีนสมัยที่แผ่นดินซึ่งกำลังจะล่มสลาย ตัว
เอกฝ่ายชาวย “กัวเจิง” และ “เอี้ยคัง” พน้องร่วม
สาบานในเรื่องนั้นคงจะแยกพยางค์มาจากซื้อ
เมือง “เจิงคัง” ซึ่งเป็นเมืองที่ “งกอุย” ถูกเรียก
ตัวกลับ จำลอง พิศนาคะ แปลเรื่องนี้เป็นภาษา
ไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ขุนนิยมโวหิดเศถีร
เป็นผู้ตัดต่อและเรียบเรียง ประญู พิศนาคะ เป็น
ผู้ขัดเกลาสำนวนให้พึงดูโบราณ และไม่ขัดขู
คนไทย ตัวละครล้วนแต่เป็นคนมีความรู้หลาย

๑. ใน มังกรหยก จำลอง พิศนาคะ ใช้ “กัวยเชิง”
๒. จำลอง พิศนาคะ (ผู้แปล), มังกรหยก (พระนคร : มิตรสาร์) เล่ม ๑, หน้า ๓๓
๓. เรื่องเดียวกัน, เล่ม ๔, หน้า ๒๕๗๓

ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางวิทยาศาสตร์และ
กำลังภายใน ตัวออกเป็นผู้ทรงคุณธรรมและรูป
งาม การดำเนินเรื่องดำเนินเป็นไปอย่างรวดเร็ว
รัดกุม และตื้นเต้นตลอดเรื่อง เนื้อเรื่องจะ
แทรกคติธรรม ปลูกใจให้รักชาติบ้านเมือง นิ
การอ้างอิงถึงราชวงศ์และบุคคลต่าง ๆ ในประวัติ
ศาสตร์ เช่น เตมูยิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
“งกอุย” ที่คนไทยรู้จักกันน้อยนั้น อ้างถึงไว้
หลายตอน เช่น

เอี่ยพิชิมนนสีบเชือสายมาจากເອີ້ຈິເຊັງ
ຫຸນນາງນາຍທາຮາ ອູ້ໃນຄວາມບັນຍັງໝາຍ
ຂອງກັກຍຸແມ່ທັພໃໝ່ທີ່ຖືກຫົນໄໝ້ຫຸນນາງກັງ
ຈິນເພົດຖະລຸຍົງໃຫ້ຖືກສ່ປະກາຮືວິຕາຍໄປ
ແລ້ວທີ່ເມືອງຈູ້ເຈີນ.....^๒

.....อ้วนงัวນເລີຍກົດທີ່ຈະກອບກູ້ແຜ່ນ
ດິນເຫັນເຊິ້ງແກຮງມັນຄົງຕາມເດີມ ຈຶ່ງຝາກຂໍ້
ຈະໄວັກບຳຫຮັບພິຫຍສົງຄຣາມຂອງກັກຍຸ ຄິດ
ວ່າເນືອຕົນໄດ້ບຳຫຮັບອັນນີ້ແລ້ວຄົງໃຫ້ທາຮາທຳ
ກາຮຽນໄດ້ດັ່ງເຫວດາ.....^๓

ອັນຍັນອກວ່າ “ເປັນຄຳໂຄລັງຂອງນັກນູ້
ນ່ອອອງກັກຍຸ ໃນຮັກາລສີວາເອງ ປັກ ອູ

กฤษต์เทียน (หน้า) งักญุกชั้นข่ายทำร้าย
ถึงตาย"

"เรื่องกำลังภายใน" ในระยะหลังนี้ไม่ได้อ้างถึงพงศาวดารนัก เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเริ่มนั้นด้วยการแก้แค้น ฆ่าล้างตระกูลของฝ่ายตรงกันข้าม วิชากำลังภายในก็ลับมหัศจรรย์ยิ่งขึ้นกว่าเดิม ตัวเอกมีวิทยาศาสตร์และของวิเศษล้ำเลิศ มีสติบัญญาเจลี่ยวนลาด เช่นเรื่อง ขลุ่ยเพชร-มาต ผาโลหิต มังกรหฤโหด ประภากิต ยมทูต กระบأنำมะหาด กระบأنดังแค่น วังปagliหารย์ กระบานราชา จอมดาบทักษิณ เหนือพสุชา ฯลฯ บางเรื่องไม่ค่อยกล่าวถึงของวิเศษ แต่แสดงให้เห็นถึงการซึ่งไหหชิงพริน การหักเหลี่ยม กลโงในการต่อสู้ เช่นในเรื่อง จอมใจรวมใจ ยอดขุนพล ฯลฯ บางเรื่องมีลักษณะตกลงขันแทรก ตัวเอกปลอมเป็นขอทาน ทำตัวเป็นคนโง่ ช่อนความเก่งกาจ เฉลี่ยวนลาดไวภัยใน กลอกกลังเอतวรอดได้

๑. เรื่องเดียวกัน, เล่ม ๔, หน้า ๒๖๙

ก่อนที่ช่วงประวัติของงักข่ายจะได้รับการเปลี่ยนเป็นไทยและพิมพ์เป็นภาษาไทยในชั้นหลังนั้น "พคง" (นายเชี่ยวศักดิ์เสิง สิบัญเรือง) ได้เขียนในตอนกันธงเรื่อง "งักข่าย" ในชุด "ครุฑานุเคราะห์" ไว้ว่า

บุคคลที่มีนามอ่อนโยนโถ่กังค์ในพงศาวดารจีนในระหว่างหลายพันปีมานี้อาจจะพูก็ได้ว่าเกื้อบนบันไม่ถ้วนที่เกิร์ว แต่นามผู้ใดที่บรรลือกึกก้องประภาณแก่ประชาชนทุกสมัยไม่ว่าหกถึงชัยเด็กผู้ใหญ่ ที่สุขชาวดีพร้าวคงย้อมรั้วจักด้วยกันหัวทศกัน แล่มีความเกรgar พนับถือประคำพระองค์หนึ่งนั้นก็มีอยู่เพียงสองคน ก็คือท่านกวนจงบัว (กวนอ) ในสมัยแผ่นดินซินหกช้านหนึ่ง กับท่านขั้นบือก (จักขย) ในสมัยแผ่นดินลำช่องอีกคนหนึ่งเท่านั้น ที่จริงความซื่อสัตย์และความกล้าหาญของอาชันย์อคิริย์ของท่านกวนจงบัวก็สมควรที่ชื่นชมยินดี แต่ถ้าจะยกເเอกสารความดีของท่านหังสองที่มีอยู่แก่ชาติบ้านเมืองมาเทียบกันแล้ว ก็เห็นว่าท่านงักบือกของการประเสริฐยิ่งกว่ามาก และสมควรที่ชายหนุ่มทั้งหลายจะถือไว้เป็นแบบอย่างยึดถือ

"พคง" (นามแฝง), "ครุฑานุเคราะห์ : งักข่าย" พครุฑานุ (บีที่ ๓, เล่มที่ ๑, (มีก. ๔๔๗๕), หน้า ๒๖๙

เสมอในยามคับขัน เช่น ในเรื่อง เชี่ยวศักดิ์บ้อซงเกี่ยม ผู้กล้าหาญคนอง ฯลฯ เรื่องกำลังภายใน แทนทุกเรื่องจะจบลงด้วยความสุขสำเร็จของตัวเอก

แม้ว่าหนังสือกำลังภายในจะยังไม่ได้รับความสนใจจากนักวิจารณ์ไทยนัก แต่ในเมื่อเป็นหนังสือประเกทที่นิยมอ่านกันมาเกือบสิบปีแล้ว การที่จะเขียนเกี่ยวกับนักแปลประเกทนี้ไว้ก็น่าจะเป็นการสะท้อนถึงวิวัฒนาการของวรรณกรรมจีนในภาษาไทยอยู่บ้าง หลังจาก จำลอง พิศนาค แปล มังกรหยก แล้วก็แปลในระยะต่อมาได้แก่ "ส. เลิศสุนทร", "ป. รุ่งโรจน์", "อ. อิทธิพล", "ว. ณ เมืองลุง" และ "น. นพรัตน์" บ่งชูบันนักแปลที่มีชื่อเสียงมากที่สุดมีอยู่เพียงสองคนคือ "ว. ณ เมืองลุง" และ "น. นพรัตน์"

"ว. ณ เมืองลุง" ซึ่งบ่งชูบันน้อยห้าสิบปีนี้เคยเป็นครูสอนทั้งวิชาภาษาไทยและภาษาจีนมาก่อน

ต่อมาก็ความคิดว่าถ้าทำงานในร้านค้าจะดีกว่า
จึงได้ไปทำงานอยู่ที่จังหวัดพัทลุง และที่จังหวัด
นั้นเอง “ว. ณ เมืองลุง” ได้อ่านเรื่อง มังกรหยก
ของจำลอง พิศนาคม (เพราะที่พัทลุงไม่มีฉบับ
ภาษาจีนให้อ่าน) และรู้สึกว่าไม่ถึงอรรถรส จึง
ไดเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ทำงานให้สำนักพิมพ์
เพลินจิต โดยเปลี่ยนเรื่อง กระบลังแก้น ให้เป็น
เรื่องแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ขณะที่ทำงานให้
สำนักพิมพ์เพลินจิตนี้เอง “น. นพรัตน์” ซึ่ง
ขณะนั้นยังเป็นเด็กหนุ่มอายุประมาณ ๑๗-๑๘ ปี
ได้หัดแปลงจีนโดยใช้สำนวนภาษาแบบ “ว.
ณ เมืองลุง” แต่ไม่ประسبผลสำเร็จได้มาทำงาน
ร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ทางครอบครัวไม่สนับสนุน
 เพราะต้องการให้ทำการค้ามากกว่า “ว. ณ เมือง
ลุง” ซึ่งชอบทำงานเบ็นคนและได้ช่วยสนับสนุน
“น. นพรัตน์” และนักแปลอื่นอีกสองคนซึ่งได้
เลิกการแปลเสียในภายหลัง

ในการให้สัมภาษณ์ ทั้ง “ว. ณ เมืองลุง” และ
“น. นพรัตน์” มีความเห็นตรงกันว่าเรื่องจีนที่
แปลเป็นภาษาไทยดีที่สุดและเป็นแรงบันดาลใจ
ส่วนหนึ่งของตนคือ สามก๊ก “ว. ณ เมืองลุง”
วิจารณ์ว่า ตัวละครในสามก๊กได้รับการเน้นจน
โดดเด่นแบบจะสัมผัสได้ สำนวนการแปลก็ต้องมา
เสียจนทนไม่กล้าเลียนแบบ ต้องหลีกออกไปใช้
อีกลีลาหนึ่งเป็นสำนวน “พันทาง” – ผสมทั้งเก่า
และใหม่ ส่วน “น. นพรัตน์” นั้นออกจาก
สามก๊ก แล้ว ยังชอบงานแปลของ ม.ร.ว. คึก-

ฤทธิ์ ปราโมช กับเรื่อง ความรักในหอแดง
และ ม่านประเพณี นักเขียน “เรื่องกำลังภายใน” ที่ห้องซ้อมมากที่สุดคือ โถวเหล็ก นัก
เขียนของได้หวาน

เนื่องจากนักเขียนจีนผลิตเรื่องประเกณฑ์
อภิภานมากมาย แม้ว่าที่คืบไทยรับมาเปลี่ยนมา
ประมาณ ๑๐ คนเท่านั้นก็ตาม ทั้ง “ว. ณ เมือง
ลุง” และ “น. นพรัตน์” ต้องเลือกสรรเรื่องที่คิด
ว่าตนจะชอบมาแปล ใน การแปลก็ไม่อาจแปล
ตรงตัวได้ โดยเฉพาะในตอนที่เป็นการพรรณนา
หรือเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองก็จำเป็นต้องถอด
เอาระไรมาก่อนให้สั้นลง บางครั้งต้น
ฉบับภาษาจีนที่ยาวเพียง ๑ บันทัดผู้แปลกลับจำ
ต้องขยายความอภิเกื้อ ๑ หน้ากระดาษ ทั้งสอง
ท่านพยาญมรรษาภาษาสำนวนไทยไว้ แต่ใน
บางครั้งก็สุดวิสัย เพราะผู้เขียนตั้งฉบับเดิมใช้
ภาษาจีนติดมากก่อนแล้ว

สำหรับเทคนิค อื่น ๆ ในการแปล เนื่องจาก
ผู้อ่านเรียกร้องตอนต่อไปอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ทั้ง
สองท่านจึงแปลอย่างรวดเร็วแทนจะเรียกว่าปาน
สายฟ้าแลบ “ว. ณ เมืองลุง” เปิดเผยว่า “ก่อนอาศัย
เทคนิคแบบล่ามขององค์การสหประชาชาติ คือ
เมื่อกว่าด้วยความรู้สึกความในภาษาจีน ก็แปล
ปากเปล่าอัดลงในเทปทันที และจึงส่งเทปนั้นไป
ให้ทางสำนักพิมพ์ถอดข้อความเอาเองอีกทีหนึ่ง
ข้อที่แตกต่างระหว่างนักแปลทั้งสองท่านนั้น
มีอยู่หลายประการด้วยกัน “ว. ณ เมืองลุง” ชอบ

“เรื่องกำลังภายใน” เพราะให้ความบันเทิงมาก มีคติแทรกอยู่บ้าง และไม่หนักเหมือนเรื่องเกี่ยวกับปรัชญาชีวิต ในขณะที่ “น. นพรัตน์” รู้สึกว่าตนเป็นเสมือนเครื่องจักรที่ผลิตงานออกแบบตามที่ตลาดชอบทุกๆ ที่ตนเองชอบเรื่องชีวิตและปรัชญา กับมีความเห็นว่า บัญชาของชีวิตและของโลคนี้มิใช่จะแก้ได้ด้วยความและกระบวนการ แต่ต้องใช้บัญชาและความรักความเมตตา

หากจะอาศัยความเป็นไปในอดีตมาทำนายอนาคตแล้ว ก็นำที่การแปล “เรื่องกำลังภายใน” นี้จะแปลไม่ทันกับความต้องการ หรือหาดันฉบับที่เหมาะสมไม่ได้ จนผู้แปลต้องคิดเขียนขึ้นเอง เช่นเดียวกับที่ “เจกมัน” และอ้วนเลียง โชประการ เคยเขียน เงาของยา และ ชั่นบ้อHEMA “น. นพรัตน์” ให้ความเห็นว่า จุดนั้นต้องเกิดขึ้นแน่ และความจริงบัดสักได้เกิดขึ้นแล้ว คือได้มีผู้เขียน “เรื่องกำลังภายใน” ขึ้นเอง เพียงแต่พยายามรักษาลีลาการเขียนไม่ให้ผู้อ่านจับได้เท่านั้น ส่วน “ว. ณ เมืองลุง” มีความเห็นว่าผู้อ่านคงจะถึงจุดอ้อมตัวเสียก่อน เพราะเรื่องยังไม่ได้เปลือกมากนัก อีกประการหนึ่ง การที่บริษัทภพยนตร์ในส่องกงถ่ายภพยนตร์ “เรื่องกำลังภายใน” ขึ้น ก็ได้รับความนิยมชมชอบจากคนไทยมาก เรื่องได้ชนชาไปแล้ว เมื่อมีการทำเป็นภพยนตร์ ก็จะกลับเป็นที่นิยมของผู้อ่านอีกเช่นเรื่องมังกรหยก เป็นต้น

(๑) วิวัฒนาการที่นำเสนอในมา ก็คือ การที่นักเขียนนำเอาสำนวนการเขียนแบบพงศาวดาร จีนมาเขียนล้อเลียนการเมือง การเขียนแบบนี้แท้จริงได้เคยมีมาแล้วครั้งหนึ่งหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองลึกซึ้ง เมื่อ สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ออกหัวนั้นสืบพิมพ์รายวัน ๒๔ มิถุนายน และพิมพ์เรื่องจันลักษณ์การเมือง ตัวละครชื่อคล้ายผู้ก่อการ มีบันทึกว่า เจ้าคุณโน้ ลวนปัตติ ภูหนพืบุน ฯลฯ^๑ และในหมู่นักเขียนเองก็เคยมีการเขียนโดยล้อเลียนกันในลักษณะนี้เหมือนกันแต่ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นงานของ “นายคชา” คือนิทานการเมือง : มหาอาณาจักรเสี่ยมก็อกอันไพศาด ซึ่งเขียนลงเป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์ชงไไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ และจัดพิมพ์เป็นเล่มเป็นต่อมา

ถ้าจะว่าถึงเนื้อหาของเรื่องแล้ว นิทานการเมือง เริ่มเล่าพงศาวดารของ “มหาอาณาจักรเสี่ยมก็อก” ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๗๕ เป็นตอนๆ เรื่อยมาจนถึงสมัยที่ผู้เขียนกำลังเขียนอยู่ เช่นตอน “ทำเนียบบัญชี” “จิวเสฟ่ายความเมือง” “หวานรอลวง” “ศึกเสมอ” “สุมาตุชาระคดีพิส瓦ทาบดส” “สุมาตุเตรียมศึก” “อาทีกลับเมือง” “การประลองโอ้ยอ่วยเก闷” ฯลฯ เป็นต้น ตัวละครสำคัญๆ มีภาพประกอบเหมือนเรื่องสามก๊ก ซึ่งตัวละครซึ่งผู้เขียนพยายามดัดแปลงให้ละม้ายซึ่อในสามก๊ก เช่น เตียวหวี โววันนุ่น

สุมาต្តี เล่าถом ตั้งชื่อวิด เมื่อปีก่อนเข้ากับหน้าตาและอวุธที่ถือในภาพประกอบแล้ว ผู้อ่านก็จะเดาได้ทันทีว่าหมายถึงผู้ใดบ้างในวง “บู๊ล้ม” ของเมืองไทย นอกจากนั้นผู้เดียวบังคับตำแหน่งหน้าที่ของตัวละครเหล่านั้นไว้ชัดเจน ในทำเนียบนามด้วย เป็นต้นว่า

เตียวหิว ขุนพลผู้อวดอ้างไม่เคยแพ้ครึ่ง เชี่ยวชาญฝ่ายยานเหินหาว มีทุเรียนเป็นอาวุธ คู่ปรับตัวสำคัญกับหย่างชุม ได้เบี้ยเมืองเปึกลือ ด้วยเรื่องเรื่องลากจูงจากเด่น อั่มม้อ^๑

หรือ

เล่าถอม ประมุขแห่งเหยินหมินถงเข้า กินตำแหน่งพ่อเมืองเสียนก็ก และเสนาบดี ป้องกันประเทศ เชี่ยวชาญวิชาชี้และการลากเส้นแนบที่พื้นกัน ตั้งหนัก “บัวรากต”^๒ จุดประสงค์ในการเรียนเรื่อง นิทานการเมือง นี้ “นายคชา” ก็ได้เขียนไว้ชัดเจนในคำนำของเรื่องว่า

จัดประทับพิมพ์ขึ้นมาด้วยหวังปรนเปรอ ปรุงแต่งอารมณ์ให้บังเกิดความครื้นเครง แต่ประดาสายแลผู้อวุโสหงส์ปวงแห่งบู๊ล้ม เสียนกึก มหาอาณาจักรอันอบอวลด้วยกลืน อายแหง่เสมอหงส์แลเก่าเจี้ย...ษา.. ษา.. ษา..

ความดีหากจักพึงบังเกิดจาก “นิทาน การเมือง” มิว่ามีนี้แลม้อได้ก็ตาม เรา “นายคชา” ขอన้อมความแด่อาณาประชา ราษฎร์ ผู้แอ่นอกด้วยภาษีอาณ... การนี้... เล่าถอม สุมาต្តี.. แลเตี่ยหิว นั้น มีพิงเกี่ยวข้องมิว่าพันธะใดๆ เหตุว่าเหล่าสูงๆ ต่างๆ ประดานี้เอ็บอาบอีมเออมอยู่แล้วสุดที่เราจักพறรณา^๓

ผู้เขียนเปิดเผยเบื้องหลังการเมืองใน “เสียนกึก” ด้วยการเล่าเหตุการณ์บ้าง เสียดสีบ้างถึงตัวบุคคล การกระทำที่ไม่เหมาะสม ความเห็นแก่ตัว และการฉ้อราษฎร์บังหลวงฯ ฯ ฯ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนใจในการที่บางครั้งต้องใช้ไหวพริบพิจารณาดูว่าผู้เขียนกำลังหมายถึงใคร พูดถึงเรื่องอะไร เรื่องบางเรื่องถ้าเป็นการเขียนอย่างเปิดเผยหรือวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาแล้ว ผู้อ่านอาจจะรู้สึกโกรธแค้น แต่เมื่อมาเขียนในแนวของ “นายคชา” แล้วจะรู้สึกว่านาขบขันมากกว่าไม่พอใจ

นอกจากชื่อคนที่ถูกเปลี่ยนสุ่มเสียงเป็นjin แล้ว “นายคชา” ยังเลือกหาคำแปลกๆ มาแทนคำในภาษาไทย เป็นต้นว่าจะเปลี่ยน “วงศ์เมือง” เป็น “วงศ์ล้ม” “มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” เป็น “สำนักกระปีเหลือแดง” หรือ “นักศึกษา” เป็น “ซือตซือม่วย” “นักหนังสือ-

๑. “นายคชา”, นิทานการเมือง (พระนคร: น.ส.พ. ธงไทร, ๒๕๐๔), หน้า ๓๙-๓๘
๒. เรื่องเตียวหิว, หน้า ๓๒
๓. เรื่องเตี่ยหิว, หน้า ๑

พิมพ์” เป็น “เหล่าใบบอก” เป็นต้น “นายคชา”

ได้รับอิทธิพลมาหั้งจากสามกีกฉบับเดิม, ฉบับ

วนิพก หรือ อาจจะจากฉบับนายทุน และจาก

“เรื่องกำลังภายใน” อวย่างเห็นได้ชัด

สามกีกเปิดเรื่องด้วยข้อความว่า

เดิมแผ่นดินจีนทั้งปวงนี้เป็นสุขมาชา

นาน แล้วก็เป็นศึก ครั้นศึกสงบแล้วก็เป็น

สุข...^๑

ส่วนนิทานการเมือง ขึ้นต้นว่า

อันว่าธรรมดาวโลก สุขกับทุกข์ มิตรกับ

ศัตรู มั่งมีและมีมั่งไม่มั่ง ย่อมนับเนื่องเป็น

สี่คู่กัน...^๒

ในการเรียกความสนใจของผู้อ่าน “นายคชา”

เขียนด้วยสำนวน สามกีกฉบับวนิพก ว่า

มาเดิ.. มาเดิสหายแล้วคราวุโสหงปวงศ์

เรา “นายคชา” จักพาท่านท่องเที่ยวเข้าสู่

เสียมกีกมหาอาณาจักรอันคุกรุ่นบันบุรุ่น

ด้วยกลืนอายแห่งเสน่ห์แลเก่าเจี้ยะสืบไป

ขอประกัน... ขอประกัน สหายเอย มัน

ย่อมครีนเครงหอมหวานชวนหวานหวานอา-

รวมณ์ มิต้าต้อยกว่าการผูกพิศวาสกรีชาด้วย

เสียมกีกกาฐี (ธิดาแห่งความพิลากพิลัย) ผู้

เลอโฉมแห่งแผ่นดิน^๓

มังกรหยก ของ จำลอง พิศนาคม มี “จิว

แพะทอง” ฉาย “ເຜົ່າທາກ” ส่วนนิทานการเมือง

มี “จิวแพะทอง” ฉาย “ຝູເຜົ່າເດັກດອ”

สามกีกฉบับวนิพก ของ “ยาขอบ” มี “ຂາງ

ເບັງ ຜູ້ຫຍໍ້ຮູ້ດິນພໍາມຫາສຸກ” ນิทานการเมือง

มี “ໂກເຫີ່ງເຕັ້ງຫຍືນ ຜູ້ຫຍໍ້ຮູ້ດິນພໍາມຫາສຸກ”

ตัวอย่างสำนวนภาษาใน ນิทานการเมือง

ที่พожะเห็นอิทธิพลของความแปรลอกจากภาษาจีน

ในอดีต แต่เมลิลาเสียมกีกการเมืองโดยเฉพาะที่

ຜູ້ອ່ານຈະทราบได้ทันทีວ່າຜູ້ເຂົ້າມີກຳລັງພູດຄຶງເຫດ

ກາຣົອນໄດ

ครົນຄຶງກຳຫັນດັ່ງນີ້ ວັນຊີ້ນ ๑๐ ຄັ້ງ

ເດືອນອ້າຍປັລຍກັກຮາ ๒๕๑๓ ຜູ້ຮ່ວມແວ່ນ

ແຄວນດ້ານບູறປາທັງປວງຈັດສັງຜູ້ກຳລັງຫາຢູ່ຮຸ່ນ

ເຍິ່ງມາກ້ານ້າຫລາຍຕາເຂົ້າຮ່ວມປະລອງຜູ້ມືອ

ຄຣາຄຣັງສໍາຄັງຢຶ່ງ ອັນຜູ້ຄົນເຮົາກ່ານ ໂອຍ-

ຢ່ວຍເກມອັນແປລຄວາມຕາມປະສາ “นายคชา”

ດ້ວຍລືລາເສື່ມກົກເຄລັກລະວາຈາອັນມ້ອຍ່ອມໄດ້

ການ “ກາປະລອງອັນສາຫັກ”

ເຫດອັນຜູ້ຄົນເຮົາກ່ານ ໂອຍຢ່ວຍເກມ ມັນ

ຍ່ອມມີທຳມາແລ້ວໃປວັນຍອກຍັ້ນສຸດຫຍັ້ງຄໍານວານ

ຍາກທີ່ສາມ່າຍັນຈະຄາດຄົດ ໂອຍ... ໂອຍ ຢ່ວຍ

ເກມ ມັນຍ່ອມມີທຳມາ ເຫດໄສ່ມກົກອັນມີໃຈ່

ເສີ່ງສື່ງກົງພັ້ນ ຈຶ່ງຫາຢູ່ກຳລັງຂັ້ນອາສາເບີນ

๑. เจ้าพระยาลัง (หน), สามกีก (พระนคร: กرمศิลป์การ, ๒๕๐๕), หน้า ๑

๒. “นายคชา”, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗

๓. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕ ເປົ້າມີກຳລັງສຳນາວຂອງ “ยาขอบ” ແລະ ມ.ຮ.ວ. ກົກຖົກ ປຣມອັນ ບັນຍາ หน้า ๑๑๕

ผู้เหย้าต้อนรับผู้เยือนทั้งซื้อตีซื่อม่วยร่วมประลองฝีมือสิบแปดสิบเก้าแ渭นแควัน

ในการประลองฝีมือโอ๊วช่วยเกณครังนี้แต่เดิมนั้น แ渭นแควันทั้งปวงต่าง

ตกลงมองหมายให้ ก戈วหลีก ก เป็นเจ้าภาพ ตรัตรียมการประลอง หากภายหลัง ก戈วหลีกบ่ายเบี่ยงอ้างเหตุผู้คนอดหยากรหิวโหย เกร่งการต้อนรับมิสมเกียรติ ครั้นจะให้ ยุนกึก อามาจักรแห่งศรษฐี มีทรัพย์รับหน้ามั่นก็มิยินยอม เหล่าแ渭นแควันทั้งปวง ประданนักพากันสรรเสริญยืนยօเสี่ยมกึก บังก์ว่าบ้านเมืองสุดสวย กโวนเนยโนม สคราญ อาณาประชาราชภูรร์ร่ำเย็นเป็นสุข ควรกับเกียรติ ครั้นได้ฟังคำสรรเสริญยืนยօ ส่องคำสามคำผู้ยังใหญ่ในเสี่ยมกึก ทั้ง เด่าถอม พ่อเมือง สุมาตุ ขุนพลใหญ่ และ เตียวหัวขุนศึกผู้มีทุเรียนเป็นอาชุดีใจหน้า อีมเอินเบิกบาน ประหนึ่งใบบัวในสรระน้อย

“ยินดี...ยินดี....เล่าสู่ทั้งปวงขอรับเกียรติ ขอรับเกียรติจากสหายอาุส...ยา...อาณาจักรเสี่ยมกึกเราอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง...มั่งคั่ง” กล่าวว่าจากลาง เด่าถอม และ สุมาตุ ตอบเงินหยวนในห่อดัง กริ่ง...กริ่ง...กริ่ง...กริ่ง

ฝ่ายเดียวหัวขุนพลเจ้าเล่าที่แสนกล ได้ พึงเช่นนักทำทีโดยนห่วงทุเรียนเหล็กไปมา ซ่อนยัมชำเลืองมองอย่างมีเลศนัย^๐

บ้ำจุบัน “นายคชา” ยังคงเขียนง่วงการเมือง ในลีลาเดียวกัน นิทานการเมือง โดยตนเป็นผู้ร้าย และ “ชัย ราชวัตร” เป็นผู้รำ คือเขียนภาพประกอบ

① วิพัฒนาการหลังสุดของวรรณกรรมเกียรติ ลีนเป็นเรื่องที่สะท้อนสังคมจีนในเมืองไทย ทั้ง คนจีนที่เพิ่งเข้ามาในเมืองไทยอย่างเสื่อผืนหมอน ใน และที่เกิด เดิบโตและได้รับการศึกษาในเมืองไทย ผู้กรุยทางการเขียนแบบนี้เห็นจะเป็น “โภตัน” นักเขียนสตวี อักษรศาสตรบัณฑิตจากจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ด้วยเรื่อง “จดหมายจากเมืองไทย” ซึ่งได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๗ จากองค์การ ส.ป.อ.

นวนิยายเรื่องนี้เขียนในรูปของจดหมายจากลูกถิงแม่จำนวน ๑๐๐ ฉบับ เล่าเหตุการณ์ต่างๆ ตั้งแต่ผู้เขียน คือต้นส่วนอย่างเดินทางอยู่ในเรือที่จะมาเมืองไทย จนต่อมาได้เป็นลูกจ้างชาวจีน ได้รักและแต่งงานกับลูกสาวนายจัง สร้างครอบครัวและหลักฐานในกรุงเทพฯ เล่าถึงความพยายามของตนที่จะรังบุตรธิดาทุกคนให้รักษาความเป็นจีนไว้ทุกๆ ด้าน อุปสรรคและความแรงของกระแสวัฒธรรมต่างชาติที่คนต้องเผชิญ จนในที่สุด เมื่อตนต้องประสบกับภัยพิบัติ นายต้นส่วนอยู่ จึงได้ละความหวังและอดีต มองวัฒธรรมของชาติอื่นด้วยใจเป็นธรรมขึ้น ความคิดเห็นของเขากลายกับคนไทยในตอนท้ายเรื่องไม่

แตกต่างจากความคิดของหลีหวันและหลินกุย ของ “พวงพยอม” นัก เพียงแต่ให้ข้อเปรียบเทียบ และการยอมรับในอุดมคิดเดิมของตน

แม้แต่คนที่ลูกไม่เคยเชื่อถืออย่างวิญญาณ เดูจะดีกว่าคราวเดียวกัน ลูกเพ่งเง็งความสามารถในการหาเงินเป็นเครื่องวัดคนมากเกินไป โดยไม่มองคุณค่าด้านจิตใจ ลูกเคยคิดว่า “น้ำใจ” ไม่มีประโยชน์ สู้เงินไม่ได้ จนแก่ตัวเข้าจึงได้รู้สึก อาจเป็นไปได้ที่ความเป็นหนุ่มเลือดร้อนทำให้ลูกตัดสินทุกอย่างเร็วเกินไปและด้วยสายตาที่มีกระหาย

มั่นคงจริงอย่างที่วิญญาณเคยบอกลูกว่า คนแต่ละชาติมีความดีบางอย่างเป็นลักษณะประจำ เช่น พากผึ้งมีระเบียบวินัย คนจีนยัน คนไทยมี “น้ำใจ” ลูกยังเยาะเขา เพราะคิดว่า “น้ำใจ” ไม่มีค่าในการดำรงชีวิต มีแต่จะทำให้เสียเปรียบ อีกอย่างหนึ่งมันไม่เป็นประโยชน์กับผู้รับเท่ากับเงินสักบาทสองบาท ซึ่งยังพอซื้อข้าวแกงสักจานหนึ่งได้ถ้าจะให้น้ำใจ ให้เงินเล็ก ๆ น้อย ๆ ดีกว่า แต่มาบัดนี้ลูกได้รู้ว่า มันมีค่าไม่น้อยกว่าเงินเลย อาจจะมากกว่าด้วยซ้ำถ้าเราเรารู้และแน่ใจว่าเข้าให้เราด้วยความจริงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่เราต้องการความ

เห็นอกเห็นใจ ผิดหวังมาจากที่อื่น พากเราอุகอาจเป็นคนลืมง่าย แต่เมื่อดีตรงที่ลืมความชั่นเคืองใจได้เร็วและมีความสบายนิ่งเสมอ ลูกอย่างจะมีนิสัยอย่างนี้บ้างสักนิดแต่ไม่อาจทำได้ เช่นพากเข้า ลูกยังจะลืกถึงวันที่ลูกกรุ๊จกิวัญญ์วันแรก และลูกไม่ชอบเขามากเพียงไร ลูกยังจำได้ว่าลูกไม่ชอบคนเชื้อชาติเดียวกับเขามากเพียงไร ไม่ชอบนิสัยของเข้า เมื่อนึกขึ้นมาแล้วก็ระอาตัวเองว่าไม่ยุติธรรมต่อเขาเสียบ้างเลย...^๑

จดหมายจากเมืองไทยเปรียบเทียบกับอุปนิสัยเป็นอยู่ และลักษณะสังคมไทยและจีนอย่าง截然แข็งแกร่งจริงจังอย่างที่ไม่มีผู้ใดทำมาก่อน ถึงขนาดที่อาจจะมีผู้อ่านไทยบางคนไม่พอใจแต่ก็ต้องยอมรับความเป็นจริง เรื่องนั้นเขียนเองก็ค่านึงถึงอย่างได้เขียนไว้ในคำนำว่า

.. ข้อความในจดหมายบางฉบับอาจทำให้ชาวไทยไม่พึงพอใจนัก แต่ข้าพเจ้าคิดว่า กระจากเงาที่แจ่มชัดเกินไป อาจทำให้ผู้ส่องกระจากปากกระจากนั้นหึ้งไปด้วยความแคน เคืองก็ได้มิใช่หรือ ท่านที่รัก^๒

แม้ว่า จดหมายจากเมืองไทย จัดว่าสมจริงมากอยู่แล้ว “โบตัน” ยังมีกล่าวว่า “ให้เด็ดสมจริงมากขึ้น โดยการเขียนบทนำเรื่องเป็นที่ว่า

๑. “โบตัน” (นามแฝง), อดีตภรรยาของเมืองไทย (พระนคร: บรรณาธิ, ๒๕๐๘), เล่ม ๒, หน้า ๔๙๖-๕๐๐ เปรียบเทียบกับ หน้า ๑๙
๒. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒

พ.ต.อ. สลธ สินธุรัช เป็นผู้ดีดหมายร้อย
ฉบับนั้นมาจากชาวจีนซื้อ หลีบัวนสุน ข้าราชการ
จีนจากแผ่นดินใหญ่ที่เล็ດลอดเข้ามาในเมือง
ไทย และได้ให้แปลจดหมายทั้งหมดออกเป็น
ภาษาไทย จึงได้ความว่าเป็นจดหมายจากนาย
ตันส่วงอู่ เบียนถึงนางล้มเง็กหัว ผู้มารดา การ
ที่หลีบัวนสุนเป็นเจ้าหน้าที่สำรวจจดหมายที่เข้า
ไปสู่แผ่นดินใหญ่ และยึดจดหมายฉบับที่ชาวจีน
เล่าถึงความสนุกสนานในแดนอื่นไปให้ญาติมิตร
ของตนบนแผ่นดินใหญ่เพิ่งเป็นสาเหตุให้หลีบัวน
สุนเอง หลบหนีมายังเมืองไทย

อย่างไรก็ตาม จดหมายจากเมืองไทย ยังมี
ลักษณะโรแมนติกมากอยู่เหมือนกัน ถ้าเทียบ
กับงานเขียนของ “หยก บูรพา” เพราะยังมีประ
เอกทางเอกและเรื่องรัก ๆ โคร ๆ ของคนหลายคู่
เรื่องสั้นชีวิตลูกจีนในเมืองไทยของ “หยก
บูรพา” ได้ผลิตออกมามากแล้วสามชุด คือ อัญกับกง
เด็กห้องแตก และ ตลาดชีวิต และที่กำลังเขียน
อยู่ในปัจจุบันคือ น้ำใจกง อัญกับกง เขียนลง
เป็นครั้งแรกในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๑๙ ใน
นิตยสาร พานเมืองทอง ของอาจินต์ บัญจพรรค
และได้รับรางวัลตีต่อในประเภทนวนิยายจากการ
จัดประกวดของคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนัง
สือ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๐

นักวิจารณ์บางท่านได้แสดงความคิดเห็นว่า
อัญกับกง และเรื่องสั้นชุดลูกจีนในเมืองไทย
ชุดอื่นๆ ของ “หยก บูรพา” ไม่ได้เป็น “นวนิยาย”

แต่เป็น “อัตชีวประวัติ” แต่แท้จริงเรื่องชุดนี้
ไม่เป็นทั้งนวนิยายและไม่อาจเรียกว่าเป็น “อัตชีวประวัติ” ได้ ขนาดของเรื่อง ห้องเรื่อง และ
เนื้อเรื่อง จบในแต่ละตอน จึงได้ลักษณะเรื่อง
สั้น แม้ทุกเรื่อง “หยก” จะเป็นผู้เล่าก็ตาม
“หยก” ก็ไม่ได้เล่าแต่เรื่องของตนกับ “กง” แต่
เล่าเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลต่าง ๆ ที่แวดล้อม
หรือที่ตนได้ประสบพบเห็น ทำนองเดียวกับ
อาจินต์ บัญจพรรค เล่าประสบการณ์ของตนใน
ชุดเหมือนแร่ ซึ่งทุกชีวิตอยู่ในที่เดียวกัน และ
ผ่านการรับรู้ของผู้เขียน

“โบตัน” เล่าเรื่องของคนจีนที่สร้างตัวใน
เมืองไทยได้สำเร็จ หึงในความเป็นจีนของตน
แต่ “หยก บูรพา” สะท้อนແร่ mü ชีวิตของคนจีน
(และคนไทยบ้างในบางเรื่อง) ในย่านเสื่อมโทรม
ของต่างจังหวัด ต้องต่อสู้กับความเป็นอยู่อย่าง
แร้นแค้นไปวันต่อวัน “กง” ในเรื่องของ “หยก
บูรพา” ไม่มีคติต่อคนไทยเหมือน “ตันส่วงอู่”
 เพราะในขณะที่ “กง” ยังรักษาประเพณีจีน กิน
อยู่อย่างจีน แต่งกายอย่างจีน ส่งเงินไปให้ญาติ
ทางเมืองจีน “กง” ก็ยังกินหมากและส่ง “หยก”
หลานชายคนเดียวเข้าเรียนในโรงเรียนไทย ทั้ง
ที่หลานไม่เต็มใจ และเพื่อนบ้านหัวเราะเยาะ
ด้วยเหตุผลว่า

“กอยู่เมืองไทยไม่ใช่หรือ... ไม่ได้หัว
ให้เป็นพวกร่างกายอ่อนแอ หรือเป็นตัวรัว
หรอก แต่คิดว่าอยู่เมืองไทยรู้หนังสือไทยนั่-

เป็นดีที่สุด... แล้วอีกหน่อยหากจะรู้เรื่องว่า การเรียนหนังสือไทยนั่นดีอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร คนพากันไม่มีโอกาสจะได้รู้ หรอก ถึงจะมาฉุกใจคิดได้ตอนหลังก็สาย เสียแล้ว จำไว้เดอะว่าคนจนนั่น ถ้าไม่หา วิชาใส่ตัวด้วย จะไม่มีโอกาสขยับขยายไปได้มากนักหรอก”^๑

“หยก บูรพา” มีความสังเกตดีและมีความสามารถเป็นพิเศษในการถ่ายทอดสิ่งที่ตนสังเกต นั้นออกมายเป็นลายลักษณ์อักษรที่สร้างใจคนอ่าน แม้ว่าจะเป็นเพียงเรื่องของคนสติวิปลาส คนพิการซึ่งตลอดทั้งเรื่องไม่มีโอกาสพูดอะไรเลยสัก ประโยคเดียว หรือเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ของ “หยก” เอง เขาถูกสามารถเอามาคลุกเคล้าเข้ากับความรู้ สึก กับคำพูดอันเยือกเย็นของ “กง” ที่ผ่านและ เข้าใจชีวิตมนาน จนทำให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ เกิดความรู้สึกวันทดสอบ ในขณะเดียวกันเขาก็ แสร้งเข้าไปในสำนักของผู้อ่านว่า แม้ทุกชีวิตที่ เกิดมาจะมี “ทุกข์” ทุกคนก็ควรมีมนุษยธรรม

และเมตตาธรรมประจำใจ เพื่อช่วยกันผลดุงสังคม ให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

เท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด พอดีรูป ได้ว่าวรรณกรรมฉบับนี้ แบบฉบับ และเกี่ยว กับจีนได้มี, ยังคงมีและจะมีบทบาทใน วงวรรณกรรมไทยอยู่ตลอดเวลา จะ เป็นยังไงแต่การยกถ่ายรูปแบบการเขียน เท่านั้น เช่นจากพงศาวดารจีน เป็น เกร็ดพงศาวดารจีน เป็น “เรื่องกำลัง ภายใน” หรือที่ “ร. ณ เมืองลง” เรียกว่า “ฟอยพงศาวดาร” หรือเป็นเกร็ดพงศาวดารจีนปลอม หรือเป็น “เดียมกก” จากนวนิยายจีนที่แปลมา เป็นเรื่องพสม พسانระหว่างไทย – จีนที่เขียนขึ้นเอง จนถึงเรื่องที่สะท้อนชีวิต ของคนจีนใน เมืองไทย ทุกประเทยังคงมีการเขียน มีผู้นิยมอ่าน และแน่นองค์จะมีวัฒนา การใหม่ๆ ขึ้นมาอีกไม่หยุดยั้ง.

๑. “หยก บูรพา” (นามแฝง), “ไอที่ประชาชน” ใน เด็กห้องแรก (พระนคร : ประพันธ์สาส์น, ๒๕๒๐), หน้า ๑๕๗, ๑๖๙

บรรณาธิการ

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. ใจใจ-นายกตลอดกาล พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๒
คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. ชูสีไทย เจ้า พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๗
คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. เบ้ยเย็ก พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๓
จำนำงค์ รังสิกุล “เมียสาวของจวงโจ” แปลจากต้นฉบับของเมลิงชุ่ง เอกขน ปีที่ ๓, เล่มที่ ๔๒,
๒๕๘ กันยายน, ๒๕๘๙

จำลอง พิศนาคม (ผู้แปล) มั่นกรทัยก พระนคร : มิตรสาร์สัน, “ไม่ปราภูบีพิมพ์
เจ้อ สตะเวกิน เรื่องสั้นตัวอย่าง พระนคร : ครุสภา, ๒๕๑๖
ติน (ผู้แปล) ไซอิ้ว พระนคร : ครุสภา ๒๕๑๔
“น.ม.ส.” (นามแฝง) นางพญาเรืองไกເຍາ พระนคร : ครุสภา, ๒๕๑๖
น.ส.พ. สยามราษฎร์ โรงพิมพ์คริกรุง จอยุ่ยเหมือง พระนคร : ผลดุกศึกษา, ๒๕๑๖
“นายคชา” (นามแฝง) นิทานการเมือง พระนคร : น.ส.พ. รังไทร, ๒๕๑๔
เนียน กฎระเบียบ “นายอูฐเสียงจื๊อ” เอกขน ปีที่ ๑, เล่มที่ ๑๙, ๒๕ ณ วันนี้, ๒๕๘๑
บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. “หัวเลี้ยวของวรรณคดีไทย” วรรณไวยากร, เล่ม ๑ พระนคร :
สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๑๔

“ป.ร.” (นามแฝง) เงงซองເຍາ พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๗
“ป.ร.” (นามแฝง) ขันนบือเหมา พะนนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๖
ประจักษ์ ประภาพิทยากร “วรรณกรรมจีนในภาษาไทย” อันกร์เกย์น ฉบับที่ ๙๗, พย.-ช.ค.๒๕๑๓
“ผล” (นามแฝง) “ดڑุณานุเคราะห์-จังกัญ” ผลวิทยา ปีที่ ๓, เล่มที่ ๑, มีนาคม ๒๕๕๕
พระคลัง (หน) เจ้าพระยา, (ผู้อำนวยการแปล), สามก๊ก พระนคร : กรมศิลปากร, ๒๕๑๕
“พวงพยอม” (นามแฝง) หลีหวน்-หลีบุญ พระนคร ; เขชมนบรรณกิจ, ๒๕๙๗
พิพิธภัณฑ์วิจารณ์, หลวง (ผู้แปล) ໄຄເກີກ พระนคร : ครุสภา, ๒๕๐๖
“เพียงพร นา” (นามแฝง) ผู้แปล “เจ้าสาวในชุดสีชมพู” แปลจาก Miss Tu ของ Lin
yutang, สตอร์สาร, ปีที่ ๓, ฉบับที่ ๖๗, กุกภาพันธ์ ๒๕๙๙-ปีที่ ๕, ฉบับที่ ๙๓
ตุลาคม ๒๕๙๙

“ยาขอน” (นามแฝง) สามก๊กฉบับวณิพก พระนคร : ผลดุกศึกษา, ๒๕๑๔

“สมุห์หอม” (นามแฝง) “อ้อจ้าย” ศัพท์ไทย เล่มที่ ๓, ตอนที่ ๙, เมษายน ๒๕๖๔

“สมุห์หอม” (นามแฝง) “ไอย่า” ศัพท์ไทย เล่มที่ ๒, ตอนที่ ๙, เมษายน ๒๕๖๖

สต กฎระเบียบ ขบวนเสรีชน พระนคร : เสริมวิทยบธรรมการ, ๒๕๑๗

สต กฎระเบียบ เจียงเพ พระนคร : เสริมวิทยบธรรมการ ๒๕๑๗

สต กฎระเบียบ บก กกนกรแห่งความหลัง พระนคร : เสริมวิทยบธรรมการ, ๒๕๑๗

“สันตสิริ” (นามแฝง) (ผู้แปล) ทรพย์ในดิน แปลจาก *The Good Earth* ของ Pearl S. Buck.

พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๑๘

“สันตสิริ” (นามแฝง) (ผู้แปล) บ้านแตก, แปลจาก *A House Divided*. ของ Pearl S. Buck.

พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๑๘

“สันตสิริ” (นามแฝง) (ผู้แปล) สายโลหิต, แปลจาก *Sons* ของ Pearl S. Buck. พระนคร :

คุรุสภา, ๒๕๑๘

“สันตสิริ” (นามแฝง) (ผู้แปล) “หย่างต้าหยาง” แปลจาก Big Tooth yang ของ Pearle S. Buck

เอกสาร ปีที่ ๓, เล่มที่ ๕๒, ๗ ต.ค. ๒๕๘๙

สุนทรภู่ (นามแฝง) พระอภัยมณี พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๐๕

สุวรรณ (นามแฝง) “คนเขียนหนังสือ : น. นพรัตน” สยามวรรษี ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๐

หยก “บูรพา” (นามแฝง) เด็กห้องแรก พระนคร : ประพันธ์สาส์น, ๒๕๒๐

หยก “บูรพา” (นามแฝง) ตลาดน้ำวิ พระนคร : ประพันธ์สาส์น, ๒๕๒๐

หยก “บูรพา” (นามแฝง) อัยกับกง พระนคร : ประพันธ์สาส์น. ๒๕๒๐

“อิมมี่สตอร์” (นามแฝง) “ต้านนแห่งชาติ Jin ได หรือไทยเดิม” ผดุงวิทยา ปีที่ ๒ เล่มที่ ๔,

มิถุนายน ๒๕๐๗

อายัณโไมอนุสรณ พิมพ์เป็นบรณการในงานพระราชทานเพลิงชุมชนกิจวิจารณ, ๒๕๐๗

๗๖

สัมภาษณ์

“น. นพรัตน” เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๒๐

เนยิน กฎระเบียบ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๒๐

“ว. ณ เมืองลุง” เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๐